

XEDAPEN OROKORRAK

INGURUMEN ETA LURRALDE POLITIKA SAILA

3395

356/2013 DEKRETUA, ekainaren 4koa, «Txingudi-Bidasoa» (ES2120018) Kontserbazio Bereziko Eremu izendatzen duena, eta eremu horren eta «Txingudi» Hegaztientzako Babes Bereziko Eremuaren (ES0000243) kontserbazio-neurriak onartzen dituena.

Gobernu Kontseiluak 1997ko abenduaren 23an, 2000ko azaroaren 28an eta 2003ko ekainaren 10ean egindako bilkuretan hartutako Erabakien bidez, Hegaztientzako Babes Bereziko 6 Eremu (HBBE) izendatu ziren, eta 52 gune proposatu ziren Batasunaren Garrantzizko Leku (BGL) izateko. Proposamena Europako Batzordera eraman zen, eta han ontzat eman zuten BGLen zerrenda, 2004/813/EE eta 2006/613/EE Erabakien bidez. Erabakiok Atlantikoko eta Mediterraneoko eskualde biogeografikoei dagozkie, hurrenez hurren, eta hortxe kokatzen da gure autonomia-erkidegoa.

Europako Kontseiluaren 1992ko maiatzaren 21eko 92/43/EE Zuzentarauak habitat naturalak eta flora eta fauna basatiak nola kontserbatu arautzen du, eta, zehazki, bere 4. artikulua bitartez, eta ondare naturala eta bioaniztasunari buruzko abenduaren 13ko 42/2007 Legearen 44. eta 45. artikuluen bitartez, xedatuta geratu da autonomia-erkidegoek BGL guztiak Kontserbazio Bereziko Eremu (KBE) izendatu behar dituztela eta eremuok behar bezala kontserbatzeko neurri guztiak ezarri behar dituztela, lekuan lekuko habitat naturalaren eta espezieen berezitasunen arabera. Kontserbazio-neurri horiek izango dira, batetik, kudeaketako planak eta tresnak, eta, bestetik, erregelamenduzko neurriak, administratiboak edo kontratuzkoak. Kontserbazio Bereziko Eremu (KBE) izendatzen gehienez 6 urte pasa daitezke, Europako Batzordeak lekuen zerrenda onartzen duenetik. Gainera, kontuan izan behar da, Natura Ondarea eta Biodibertsitatearen abenduaren 13ko 42/2007 Legeko 2.f artikulua arabera, ingurumenaren babesa lurralde-antolamenduari eta hirigintzari gailentzea araudi honen oinarrian dagoen printzipioetako bat dela.

Lege horren 42.3 artikuluan ezarritakoaren arabera, Habitat Zuzentarauak 4.4 artikuluan eskatutako lehentasunak hiru mailatan finkatu dira lehendabizi, lehentasuna eman zaio Kontserbazio Bereziko Eremu izendatzeari inolako babes figuraren menpe ez dauden eta presio eta mehatxu handiak jasaten dituzten guneak; bigarren mailan, gune bakoitzaren barruan babesteko dauden objektuen artean funtsezkoak direnak aukeratu dira; eta, hirugarren mailan, kontserbazio neurri aktiboak lehenetsi dira, garrantziarik handiena emanez premia gehiena dutenei edo objektuen –eta, oro har, gunearen– kontserbazioan hobekuntza nabarmenagoa dakartenei.

Ildo horretatik, lehentasuna eman zaio ibai eta estuarioak Kontserbazio Bereziko Eremu izendatzeari. Txingudi-Bidasoa KBEaren izendapenean, faktore hauek hartu dira kontuan:

a) Natura-interesa. Batasunaren Garrantzizko Leku (BGL) izateaz gain, Hegaztientzako Babes Bereziko Eremua ere bada Txingudi, eta Nazioartean Garrantzia duten Hezeguneen Ramsar Zerrendan sartuta dago.

b) Padura txoko oso baliotsuak eta fauna nahiz floraren ikuspegitik interes handikoak ditu Txingudik, Europar Batasuneko intereseko habitatei lotuak; horietako batzuk, gainera, oso urriak dira EAEn, baina Bidasoako estuarioan badaude.

c) Europar Batasunerako interesekoak diren espezie asko daude, mehatxatutako populazioak dituzten habitat horiei lotuta daudenak; besteak beste, honako hauek: *Zoostera noltii*, *Gasterosteus aculeatus* (hiruarantza), *Salmo salar* (izokin arrunta), *Alosa alosa* (kolaka) eta *Bufo calamita* (apo lasterkaria).

d) Bidasoako estuarioak garrantzia estrategiko handia du hegazti-faunarako, negualdiko toki gisa eta migrazio garaiko atsedeneku gisa. Horregatik da EAEko 2. hezegunerik garrantzitsuena, Urdaibaren ondotik. Estuario horretan 290 hegazti-espezie baino gehiago daudela adierazi da. Horietatik 63 Hegaztien Zuzentzarauaren I. eranskinean sartuta daude. Besteak beste, honako hauek: aliotak (*Gavia sp.*), mokoabala (*Platalea leucorodia*), lertsuntxo txikia (*Egretta garzetta*), arrano arrantzale (*Pandion haliaetus*), ur-benarriza (*Acrocephalus paludicola*) eta beste asko.

e) Habitat eta espezie horietako asko oso ahulak dira, eta presioa jasaten dute, besteak beste, ibarrak hirigintza eta azpiegituretarako erabiltzen direnean.

92/43/EEE Zuzentzarauak Kontserbazio Bereziko Eremu izendatzeko ezarritako eskakizunak betetze aldera, sakon aztertu da gune hori, eta eskala egokian adierazi da Europar Batasunaren intereseko habitaten eta eskualdearen intereseko beste habitat batzuen kokalekua. Halaber, zehaztasun kartografiko handiagoarekin mugatu dira Kontserbazio Bereziko Eremua eta Hegaztientzako Babes Bereziko Eremua, eskala zehaztuagoa bat erabili baita eta Geografia Informazioko Sistemetako hobekuntza teknikoak aplikatu baitira.

Natura Ondareari eta Biodibertsitateari buruzko abenduaren 13ko 42/2007 Legearen 45. artikuluan ezarritakoaren arabera, eta koordinazio-printzipioa aplikatuta, kontserbazio-tresna bakarra landu da KBErako eta HBBERako, eta bertan, Europar Batasunarentzat interesekoak diren habitat eta espezieak zeintzuk diren zehazten da, euren kontserbazio-egoerari buruzko diagnostiko bat egiten da, eta helburu eta jarduera bereziak ezartzen dira. Natura 2000 Sareko ibaiantzat eta estuarioarentzat diren jarraibide, arau eta jarduerak aplikagarriak zaizkie Bidasoa ibaiko eta Txingudiko KBEari eta HBBERari.

Kontserbazio Bereziko Eremu izendapenerako prozeduran, ondo bete da nahitaezko parte-hartzearen prozesua, uztailaren 18ko 27/2006 Legearen printzipioei jarraikiz (lege horrek ingurumenaren alorrean informazioa eskuratzeko, herritarrek parte hartzeko eta justiziara heltzeko eskubideak arautzen ditu). Prozesu horretan, gizarte- eta ekonomia-interesen ordezkari diren hainbat eragilek hartu dute parte. Gainera, dekretua tramitaterakoan, bete egin da informazio publikoaren nahitaezko tramitea.

Eusko Jaurlaritzari dagokio kontserbazio-neurriak ezartzea eta izendatzea, honako xedapen hauetan ezarritakoarekin bat etorriz: 42/2007 Legea, abenduaren 13koa, Natura Ondareari eta Biodibertsitateari buruzkoa, 44. artikulua; eta 16/1994 Legea, ekainaren 30ekoa, Euskal Herriko Natura Babestekoa, 17. artikulua eta 13.d) artikulua.

Horrenbestez, Euskal Herriko Natura Babesteko 16/1994 Legearen 17. artikuluan eta Natura Ondareari eta Biodibertsitateari buruzko abenduaren 13ko 42/2007 Legearen 44. eta 45.1 artikuluetan ezarritakoa betetz, jendaurrean jarri ondoren, Ingurumen eta Lurralde Politikako sailburuak proposatuta, eta Gobernu Kontseiluak –2013ko ekainaren 4an egindako bilkuran– eztabaidatu eta onartu ondoren, honako hau

XEDATZEN DUT:

1. artikulua.– Helburua eta lurralde-eremua.

1.– Gipuzkoako Lurralde Historikoan, Kontserbazio Bereziko Eremu (KBE) izendatzea «Txingudi-Bidasoa» (ES2120018).

2.– «Txingudi-Bidasoa» Kontserbazio Bereziko Eremuaren (ES2120018) eta «Txingudi» Hegaztientzako Babes Bereziko Eremuaren (ES0000243) mugaketa izango da dekretu honen eranskineko

kartografian jasotzen dena. KBEaren eta HBBEaren mugak zehaztasun kartografiko handiagoarekin adierazi dira, eta 2004/813/EE Erabakian onartutako Batasunaren Garrantzizko Lekua mugatzeko erabilitakoa baino eskala zehaztuago batean.

3.– «Txingudi-Bidasoa» Kontserbazio Bereziko Eremuaren (KBE) (ES2120018) eta «Txingudi» Hegaztientzako Babes Bereziko Eremuaren (HBBE) (ES0000243) kontserbazio-neurriak onartzea.

2. artikulua.– Xedea.

1.– Arau honen xedea hau da: Kontserbazio Bereziko Eremuan (KBE) bermatzea Europar Batasunaren intereseko habitat naturalak eta basoko fauna- eta flora-espezieen habitatak kontserbazio-egoera onean mantentzen direla edo egoera horretara berriro ekarriko direla. Habitat horiek ezarrita daude Kontseiluak 1992ko maiatzaren 21ean emandako 92/43/EEE Zuzentarauan, habitat naturalak eta basoko fauna eta flora babesteari buruzkoan. Horretaz gain, arauaren helburua da hegazti-espezieen biziraupena eta ugalketa ziurtatzea Hegaztien Babes Bereziko Eremuan, eta, bereziki, Europako Parlamentuak eta Kontseiluak basoko hegaztien kontserbaziori buruz 2009ko azaroaren 30ean emandako 2009/147/EE Zuzentarauaren I. eranskinean adierazitako espezieena, bai eta eranskin horretan adierazi ez diren baina gurera iritsi ohi diren espezie migratzaileena ere. Horren guztiaren azken helburua da Europako lurraldean biodibertsitatea konserbatuko dela bermatzen laguntzea.

2.– Kontserbazio Bereziko Eremuan eta Hegaztientzako Babes Bereziko Eremuan araubide orokor hau aplikatuko da: 92/43/EEE eta 2009/147/EE Zuzentarauetan ezarritakoa, eta Natura Ondareari eta Biodibertsitateari buruzko abenduaren 13ko 42/2007 Legean ezarritakoa.

3. artikulua.– Kontserbazio-neurriak.

1.– «Txingudi-Bidasoa» Kontserbazio Bereziko Eremuaren (ES2120018) eta «Txingudi» Hegaztientzako Babes Bereziko Eremuaren (ES0000243) kontserbazio-neurriak honako agiri hauetan zehaztutakoak dira:

a) 1. agiria. Jarraibide, arau eta jarduera komunak, ibai eta estuarioetan dauden eta urriaren 16ko 215/2012 Dekretuaren bidez onartuak izan ziren Kontserbazio Bereziko Eremuen multzoari aplikatzekoak (215/2012 Dekretua, urriaren 16koa, eskualde biogeografiko atlantikoko hamalau ibai eta estuarioren Kontserbazio Bereziko Eremuak izendatzeko eta kontserbazio-neurriak onartzeko dena).

b) 2. agiria. KBEaren eta HBBEaren helburuak eta jarduera bereziak.

c) I. gehigarria. Habitat eta espezieen kontserbazio-egoerari buruzko fitxak.

d) II. gehigarria. Txingudin erroldatutako hegaztien zerrenda.

e) Mapak:

– KBEaren eta HBBEaren mugaketa.

– Europar Batasunaren intereseko habitatak.

– Jarduerak.

2.– Zehaztapen arau-emaileak dira:

2.1.– 1. agiritik Jarraibide, arau eta jarduera komunak:

- 4. puntua «Arau orokorrak».
- 5. puntua «Erabilera eta jarduerari buruzko jarraibideak eta arauak».
- 6. puntua «KBEen jarduera komunak».
- Gehigarria «Ibaien arteko lotura hobetzeko gailuen proiektuen gutxienerako edukia».

2.2.– 2. agiritik Helburu eta jarduera bereziak:

● 2. puntua «Kokapena eta mugaketa» eta 3. puntua «Informazio ekologikoa eta funtsezko elementuak».

● Helburu eta neurriari buruzko koadroak, 4.1 puntukoak «Funtsezko elementuak: kontserbazio-jarduerak eta –helburuak».

● 5. puntua «Segimendu-programa».

2.3.– KBEaren eta HBBEaren mugaketa-mapa.

Zehaztapen horiek guztiak dekretuaren eranskinean argitaratzen dira. Gainerako atalak informatzekoak eta orientagarriak dira.

3.– Kontserbazio Bereziko Eremuaren eta Hegaztientzako Babes Bereziko Eremuaren kontserbazio-neurriari buruzko dokumentazio osoa interneteko helbide honetan eskura daiteke: <http://www.euskadi.net/natura2000>

4.– Kontserbazio-neurrien berrikusketa edo aldaketa, zeina ez baita funtsezkoa, ingurumenaren alorrean eskumena duen sailburuak emango duen agindu baten bidez egingo da, egoerak berak edo eskura dauden ezagutza tekniko eta zientifikoek hala egitea eskatzen badute, eta, betiere, 92/43/EEE Zuzentarauaren 11. eta 17. artikuluetan ezarritakoa betez. Izan ere, helburua baita kontserbazio eta kudeaketa moldaeraz, etengabe eta malgu baterantz joatea. Prozedura horretan, bermatu egin behar da herritarren parte-hartzea benetakoa eta eraginkorra izango dela, 26/2007 Legeak ezarri bezala; eragindako administrazioei eta erakundeei kontsulta egingo zaie eta Naturzaintza organoaren txostena jasoko da.

XEDAPEN GEHIGARRIA

Euskal Herriko Natura Babesteko ekainaren 30eko 16/1994 Legearen 17.2 artikuluan ezarritakoaren ondorioetarako, eta harik eta dekretu hau aldatzen ez den babes eremu periferiko bat ezarri ahal izateko, gune hori zaintzea bermatuko da 92/43/EEE Zuzentarauaren 6.3 artikuluan eta Natura Ondareari eta Biodibertsitateari buruzko abenduaren 13ko 42/2007 Legearen 45. artikuluan ezarritakoa aplikatuz.

AZKEN XEDAPENETATIK LEHENENGOA.– Baimenak.

Ingurumenaren arloan eskumena duen sailburuari baimena ematen zaio Eusko Jaurlaritzaren izenean beharrezkoak diren izapide eta jakinarazpenak egin ditzan, Estatuko Administrazio Orokorren eta Europar Batasunaren aurrean.

2013ko uztailaren 24a, asteazkena

AZKEN XEDAPENETATIK BIGARRENA.– Ministeriora bidaltzea.

Jaurlaritzaren Idazkaritzako eta Legebiltzarrarekiko Harremanetarako Zuzendaritzak dekretu honen onarpena bidaliko du Nekazaritza, Elikadura eta Ingurumen Ministeriora, handik Europako Batzordera bidal dadin.

AZKEN XEDAPENETATIK HIRUGARRENA.– Indarrean jartzea.

Dekretu hau Euskal Herriko Agintaritzaren Aldizkarian argitaratu eta hurrengo egunean jarriko da indarrean.

Busturian, 2013ko ekainaren 4an.

Lehendakaria,
IÑIGO URKULLU RENTERIA.

Ingurumen eta Lurralde Politikako sailburua,
ANA ISABEL OREGI BASTARRIKA.

I. ERANSKINA, EKAINAREN 4KO 356/2013 DEKRETUARENA

«Txingudi-Bidasoa» KBEa (ES2120018) eta «Txingudi» HBBa (ES0000243) mugatzeko mapa

<http://www.euskadi.net/r33-bopvmap/eu?conf=BOPV/capas/Txingudi/Txingudi.xml&lang=eu>

II. ERANSKINA, EKAINAREN 4KO 356/2013 DEKRETUARENA

IBAI ETA ESTUARIOENTZAKO JARRAIBIDE, ARAU ETA JARDUERA KOMUNAK
(*)**JARRAIBIDE NAGUSIAK ETA ARAU OROKORRAK****Jarraibide nagusiak**

KODEA	JARRAIBIDE NAGUSIAK
1.J	Interesgarritzat hartzen da zenbait kudeaketa-formula bultzatzea, luraren jabeek eta erabiltzaileek KBEen balioak eta natura-baliabideak kontserbatzen eta behar bezala erabiltzen parte har dezaten eragiten dutenak, hain zuzen. Horren haritik, sektore pribatuak eta udalek KBEak kontserbatzeko jarduerak finantzatzen eta/edo kudeatzen laguntzen duten formulak bultzatuko dira, bai eta herritarrek jarduera horiek borondatez gauzatzen parte har dezaten laguntzen dutenak ere. Azken batean, lurraldea zaintzea helburu duten borondatezko akordioak sustatuko dira; hain zuzen, jabeen, zaintzeaz arduratzen diren erakundeen eta eragile publiko eta pribatu batzuen arteko etengabeko lankidetzak bultzatuko dutenak.
2.J	EAEko Landa Garapen Iraunkorrerako Programa (LGIP) finantza-bitarteko garrantzitsua da Natura 2000 Sarearen kudeaketarako. KBEei buruzko dokumentazioaren I. gehigarrian, LGIPk bere baitan hartzen dituen neurri guztiak ageri dira zerrenda batean. Neurri horiek, jarraibide hauen ikuspegitik, toki horietako habitaten eta espezieen kontserbazio-egoera hobetzeko lagungarriak izan daitezke, eta bereziki, <i>II. ardatzari</i> buruzko neurriak: <i>Ingurumena eta landa-ingurunea hobetzea</i> . Horren haritik, beharrezkotzat hartzen da LGIP gerora berrikusten denean, behar adina aldaketa egitea, egungo laguntzen formulazioa egokitzeko, KBEen izendapena dela-eta ezarri diren kontserbazio-helburuetara eta kontserbazio-neurrietara. Halaber, beste laguntza batzuk eta/edo baldintza egokiago batzuk ere ezarri ahal izango dira, LGIPk gaur egun bere baitan hartzen dituen neurriak izanik, KBEen alorrean aplikatzen badira eta plan honen helburuak lortzen laguntzen badute.
3.J	LGIP horren esparruan, eta 5.3.1.1.4 neurriaren bidez (<i>Nekazariak eta basozainek aholkularitza-zerbitzuak erabiltzea</i>), nekazaritzako eta basogintzako sektoreak eta sektore horiekin zerikusia duten langile teknikariak prestatzea, sentsibilizatzea eta haiei guztiei aholkularitza ematea bultzatuko da. Prestakuntzak, sentsibilizazioak eta aholkularitzak honako hau hartuko du bere baitan: LGIPn ezarritako ingurumen-neurriak aplikatzearekin zerikusia duten eta toki horietan proposatutako kontserbazio-helburuak lortzen laguntzen duten neurriak, eta KBEen izendapena dela-eta ezarritako kontserbazio-neurriak.
4.J	Bestalde, beharrezkotzat hartzen da LGIPren Komunikazio Planak informazio- eta sustapen-jarduerak hartzea bere baitan, Natura 2000 Sarean kontserbazio-helburuak lortzea xede duten neurrien onuradun izango diren artean eta langile teknikarien artean abian jartzeko.
5.J	Halaber, eta aurreko epigrafeetan adierazitakoaz gain, interesgarritzat hartzen da administrazioak balio ekologiko handiko lursailak eskuratzea, errentan hartzea, lursailen gozamina eta zortasuna izatea edo antzeko beste bitarteko batzuk eratzea. Eta bereziki garrantzitsua irizten da horrela jokatzeko, arrisku handian dauden KBEetako funtsezko elementuak badira edo haien-tzako funtsezko guneak, bai eta egokitasun-irizpideek hala egitea eskatzen badute.

(*) Eskualde biogeografiko atlantikoko hamalau ibai eta estuarioren Kontserbazio Bereziko Eremuak izendatzen eta kontserbazio-neurriak onartzen dituen urriaren 16ko 215/2012 Dekretuaren I. eranskina.

KODEA	JARRAIBIDE NAGUSIAK
6.J	Natura Ondareari eta Bioaniztasunari buruzko 42/2007 Legearen 46. artikuluari jarraikiz, behar adina ahalegin egin behar dira Natura 2000 Sarearen barneko eta kanpoko ekologia-koherentzia hobetzeko. Horretarako, paisaiako elementu eta lurralde-eremu hauek kontserbatu edota garatuko dira: migrazioarako, banaketa geografikorako eta fauna eta flora basatietako espezieetako populazioen arteko genetika-trukerako funtsezkoak direnak edo berebiziko garrantzia dutenak. Horrenbestez, neurriak ezarri behar dira helburu horiek lortu ahal izateko. KBEetan ibaiak eta estuarioak daudenez, ekologia-lotura ezartzen duen funtsezko elementua ibai-lurraldea bera da; hau da, ibai-ekosistemarekin zerikusia duen eremua. Behar besteko zabalera eta jarraitutasuna izango du lurralde horrek, ibaiaren dinamika hidromorfologikoa kontserbatzeko edo lehenera ekartzeko, ekologia-egoera egokia izateko, ur-goraldiak modu naturalean erregulatu eta zatikatzeko, urak har ditzakeen eremuen antolamendu-arazoei irtenbidea emateko, ibaietako paisaiak hobetzeko eta indartzeko eta ibaiertzean korridore jarraitu bat lortzeko adinakoa (ur- eta lur-korridoreak, eta ekologia-lotura bultzatzen duten heskaiak eta zuhaitzi autoktonoak ere bai, gaur egun lotura jaskarra baita gehienetan). Hala, ibai-sistemaren aniztasun ekologikoa eta funtzio bioklimatikoa ziurtatuko litzateke ¹ .
7.J	Natura 2000 Sarearen koherentzia hobetze aldera, mugakide diren autonomia-erkidegoetako administrazioekin behar bezalako koordinazio-lana egingo da, helburuak bateragarriak izan daitezen, eta beharrezkoa izanez gero, bi lurraldeetako eremuak hartzen dituzten tokien kontserbazio-neurriak bateratu ahal izan daitezen.
8.J	Horrez gain, intereseko elementu horiekin zerikusia duen ikerketa sustatuko da, oinarrizkoa zein aplikatua. Horren haritik, ikerketa-azterketen prozesuak, faseak eta emaitzak jakinaraziko direla ziurtatuko da, bai eta eremu horien plangintzari eta kudeaketari dagozkionak ere.
9.J	Administrazio publikoek garatzen dituzten ingurumen-heziketako programen bidez honako hauei buruzko ezagutza sustatuko da: Natura 2000 Sarea, eta bioaniztasuna kontserbatzeko ibaietako eta estuarioetako habitatek eta espezieek duten balioa. Horrez gain, haiek zaintzea beharrezkoa dela kontzientziatu behar dituzte herritarrak. Programa horien helburua herritar guztiak izango dira, batetik, eta Natura 2000 Sarearen esparruan garatzen diren erabilerekin eta jarduerekin zerikusia duten teknikariak, bestetik. Gainera, Natura 2000 Sareari buruzko informazioa emateko eta sentsibilizatzeko jarduerak eta jarraibideen eta arauen garrantziari buruzko informazioa hirigintzarekin eta lurralde-antolamenduarekin zerikusia duten administrazio publikoetako teknikariei ere jakinaraziko zaizkie.

Arau orokorrak

KODEA	ARAU OROKORRAK
A.1	EAEko Ibaien eta Erreken Ertzak Antolatzeko Lurraldearen Arloko Plana aplikatze aldera, KBEen gune osoa Ubidea Babesteko Area izango da, plan horren D.2 atalean zehaztutakoa. Eremu horretan eta oro har, aplikatuko diren erabilera-arauak aipatutako atal horretako Lehentasunezko Interes Naturalistikoko Zonetako Ertzetarakoak izango dira araudia da, bai eta dokumentu honetako erabilerei buruzko gainerako jarraibideak eta arauak ere: <ul style="list-style-type: none"> Landa-eremuko ertzetan, herri-ubidearen mugabanaketa-lerroan 50 metroko gutxieneko erretiroa errespetatuko da. Erretiro hori lur naturalaren alterazioa dakarten esku-hartze guztietarako aplikatuko da (eraikuntzetan, mota guztietako instalazio edo eraikinetan, finko nahiz desmontagarrietan, lur-berdinketa edo -mugimenduetan eta abarretan). Salbuespen izango dira obra publikoei edo azpiegitura-instalazioei dagozkienak edo ondare kulturala babestea helburu dutenak, behar bezala justifikatuta badaude.

¹ Ollero A., Ibisate A., Elso J.: *Notas técnicas del CIREF nº1. El Territorio Fluvial: espacio para la restauración.*

KODEA	ARAU OROKORRAK
	<ul style="list-style-type: none"> • Horrez gain, landa-eremuko ertzetan, aurreko puntuko erabileren oinarritzko araudia aplikatuko da, aldaketa hauekin: Debekatuta daude erabilera hauek: <ul style="list-style-type: none"> - Nekazaritza-industriak, baita arrain-haztegiak ere. - Erauzketa-jarduerak. - Zerbitzu ez-linealen instalazio teknikoak, A eta B motakoak, uraren ziklo integralarekin erlazioa dutela behar bezala frogatzen denotan izan ezik. - Hondakin solidoen zabortegiak eta hondakindegia, baita 3 km² baino gutxiagoko adar-arroa duten erreketan ere. - Egoitza-erabilera isolatua. - Instalazio arriskutsuak.
A.2	<p>Natura Ondareari eta Bioaniztasunari buruzko 42/2007 Legearen 45. artikuluan ezarritakoa betetze aldera, tokiaren kudeaketarekin zerikusi zuzena ez duten edo kudeaketarako beharrezkoa ez den plan, programa eta egitasmo oro, toki horiei nabarmen eragiten badie bakarka zein beste plan edo proiekturen batekin batera, behar bezala ebaluatuko da, eta aztertuko da zer ondorio eragingo dituen toki horretan, toki horretarako ezarritako kontserbazio-helburuak aintzat hartuta.</p> <p>Toki horretan izango dituzten eraginen ebaluazioari buruzko ondorioak kontuan hartuta eta aipatutako 45. artikuluan 5. paragrafoan ezarritako baldintzaren mende, eskudun organoek planak, programak edo proiektuak onartzeko edo baimentzeko, ezinbestekoa da aurretik ziurtatzea diotela toki horretako osotasunari kalterik eragingo, eta beharrezkoa bada, aurretik jendaurrean jarriko da delako plana, programa eta proiektua.</p>
A.3	<p>42/2007 Legearen 45. artikuluan ezarritako araubide orokorraz gain, oinarritzat hartzen da plan, proiektu edo jarduera berriren batek toki horietako bakoitzean funtsezkotzat hartutako habitatak aldatzeak edo espezieak desagertzeak ageriko kalte dakarrela, eta beraz, behar bezala ebaluatuko da.</p>
A.4	<p>Dokumentu honetan adierazitako arauz gain, KBEen gunean, indarrean dagoen Koste bidezko uztailaren 28ko 22/1988 Legean eta hura garatzeko araudian ezarritako guztia aplikatu da.</p>
A.5	<p>Oro har, Euskal Kultura Ondarearen Legeak eragiten dien eremuetan gauzatu nahi den jardura oro Eusko Jaurlaritzaren Kultura Sailarekin batera koordinatuko da, Euskal Kultura Ondareak bere baitan hartzen dituen ondasunei inolako kalterik ez eragiteko.</p>

ERABILEREI ETA JARDUEREI BURUZKO JARRAIBIDEAK ETA ARAUAK**Kontserbazioa eta ingurumena hobetzea****Jarraibideak**

KODEA	KONTSERBAZIOARI ETA INGURUMENA HOBETZEARI BURUZKO JARRAIBIDEAK
1.J.1	Uretako habitatekin zerikusia duten landare-eraketa naturalak kontserbatzea eta hobetzea helburu duten jarduerak sustatuko dira, bai eta habitat horietako florako eta faunako populazioak garatzea helburu dutenak ere.
1.J.2	Horren haritik, lehentasuna izango du ibarbasoei eusteak eta haiek berreskuratzeak, luzetara zein zeharka; horretarako, erriberako landarediarik ez duten ibaiertzak basoberritu egingo dira eta bertakoak ez diren espezieak dituztenetan jatorrizko landaredia jarriko da, ibai-ibilgu osoan zehar landaredi naturaleko banda jarraitua eratu ahal izan dadin helburu hartuta. Eremu horietan landatzerakoan, ez da zorua iraultzea eragingo duen lanik egingo. Horrez gain, ibilguan egur-hondakinak (adarrak eta enborrak) egotea bultzatuko da, baldin eta ez badute arriskurik eragiten hidraulikaren ikuspuntutik.
1.J.3	Haltzadiekin eta lizardiekin batera beste hostozabalen baso batzuk eta heskai batzuk luzetara zein zeharka haztea sustatuko da; izan ere, zenbait ibaiertzetako tartetan, denak nahastu egiten dira erriberako landaredia eratzeko.
1.J.4	Lurzoruak hidromorfikoak direnez, bereziki eragiten die lurra zapaltzeak eta idortzeak. Horrenbestez, erakunde kudeatzaileak zaindu egin behar du ibaiertzetan egiten diren ustiapenetan eta jardueretan, mugatuta dagoela inguruetan makina astunak erabiltzea, mendi-bideak egitea eta ibilgailuak bertatik igarotzea, ibilgua zeharka zeharkatzen duten bideak eta drainatze-lanak egitea. Halaber, ezaugarri edafikoei eragitea eragotzi behar da, bai eta ur-inguruneetako ertzen egonkortasunari eragitea ere.
1.J.5	Bertakoak ez diren espezie inbaditzaileekin lotuta, bioaniztasunaren galera eragozteko, haiek desagertzea eta/edo kontrolatzea helburu duten jarduerak sustatuko dira, batez ere tokiko kontserbazio-helburuei arrisku handien eragiten dieten espezieena (bisoi amerikarra, karra-marro seinaladuna, <i>Fallopia japonica</i> , <i>Robinia pseudoacacia</i> ...). Estuario-inguruneetan dauden espezie inbaditzaileen zerrenda luzea denez, toki bakoitzeko kontserbaziorako jarduera espezi-fikoen artean, zehaztu egiten da zer espezie komeni diren gehien desagertzea. Batasunaren intereseko espezieen kontserbazio-egoerari buruzko jarraipena egin ondoren, egiaztatzen bada inbaditzailetzat katalogatutako espezieak hazteko haztegi-tako banakoak dabiltzala ingurunean, erakunde eskudunek zenbait formula aztertuko dituzte, espezie horiek inguruan aska daitezen eragozteko, eta horien artean haztegi horiek kokatzeari buruzko arauak eman daitezke. Bien bitartean, prebentzio-neurri egokiak eta nahikoak hartzea eskatuko zaie haztegiei jarioak, aske uzteak eta isurketak eragozteko.
1.J.6	Estuario-ingurunean, helburu nagusia izango da hareatzekin eta estuarioekin zerikusia duten habitatak erabat kontserba daitezen bultzatzea; beraz, habitat horiekin zerikusia duten landaredi- eta fauna-komunitateak zorrotz babesten direla ziurtatuko da, bai eta haien dinamika hidrauliko bereizgarriari eusten zaiola ere. Horretarako, estuarioko jalkitzeko eta ur gazia eta geza nahasteko prozesu naturalak aldaketarik gabe gauzatzen direla ziurtatu behar da, bai eta urak behar bezalako kalitate-maila duela ere.

KODEA	KONTSERBAZIOARI ETA INGURUMENA HOBETZEARI BURUZKO JARRAIBIDEAK
1.J.7	Estuario-ingurunearen eta lehorreko ingurunearen arteko ekologia-loturak berebiziko garrantzia du, ekosistemek (ibaikoak eta itsasokoak) bat egiten duten ingurunean. Ekologia-lotura hobea izan dadin, erriberako landaredi-formazio helduak era daitezen bultzatu behar da, eta halaber, faunaren joan-etorria eragozten duten oztopoak kendu behar dira.
1.J.8	Natura 2000 Sareko tokiren bateko eremu bati eragiten dion arloko plan edo proiektu orok, nahitaezkoak diren ingurumen-eraginak prebenitzeko eta ahalik gehien murrizteko neurriez gain, hauek ere hartuko ditu bere baitan: bioaniztasunari ondorio positiboak eta ebaluagarriak eragingo dizkioten eta KBEaren kontserbazio-helburuak lortzea bultzatuko duten neurriak.

Arauk

KODEA	KONTSERBAZIOARI ETA INGURUMENA HOBETZEARI BURUZKO ARAUAK
1.A.1	Ibarbasoak lehenera ekartzea beharrezkoa den tarteetan, erriberetan edo inguruko landaredi naturalean berezkoak diren tokiko zuhaitz- eta zuhaixka-espezieetakoak erabiliko dira (haltzak, lizarrak, zumeak, etab.). Zuhaitz- eta zuhaixka-espezieen osaerari dagokionez, landaketa-modulu heterogeneoak erabiliko dira, eta landareak modu irregularrean landatuko dira; izan ere, ahalik eta landaredi-formazio naturalenak lortzea da helburua.
1.A.2	KBEan leheneratzeko lanak egitean, kontserbatu beharreko fauna-espezieen eskakizun ekologikoak eta aldi kritikoak kontuan hartuko dira. Halaber, proiektu eta ekintza horiek KBEaren funtsezko elementuetan izan ditzaketen eraginei segimendua egiteko programa bat gehituko da.

Nekazaritzako eta abeltzaintzako erabilerak

Jarraibideak

KODEA	NEKAZARITZAKO ETA ABELTZAINZAKO ERABILERARI BURUZKO JARRAIBIDEAK
2.J.1	Tokian gauzatzen den nekazaritzako eta abeltzaintzako kudeaketak helburu hau izango du: dauden ustiapenei eustea, eremuko natura-balioen kontserbazioarekin bateragarri izanik.
2.J.2	Habitat-mota jakin baten kontserbazioa nekazaritza tradizionalari eustearen baitan baldin badago, erabilera hori sustatuko da. Horretarako, nekazaritzako eta abeltzaintzako ustiapen-kontratuak egingo dira, nekazaritzako eta ingurumeneko neurriak aplikatzeko ² . Administrazioaren eta ustiapenen titularren arteko kontratuzko kudeaketaren baitakoak dira bitarteko horiek, eta hain zuzen, bitarteko nagusiak dira nekazaritza-irabaziak eta natura-balioen kontserbazioa bateragarriak izan daitezen.
2.J.3	Lursailen artean landaredi-heskai autoktonoen sarea edukitzea sustatuko da. Horretarako, EAEko Landa Garapen Iraunkorrerako Programaren baitan heskaien kontserbaziorako ezarritako laguntzak sustatuko dira (<i>VII 4. neurria. Paisaia hobetzea, heskaien bidez</i> ³); neurri horretan ezarritako baldintza eta konpromiso berberak izango dira.
2.J.4	Ibaiertzarekin lotutako landaredi natural gehiago edukitzea sustatuko da; hortaz, Europar Batasunaren laguntzekin zerikusia duen lur-erretiroa ibai-lurraldearen eremuan egingo da, bereziki -6. jarraibidean definitu bezala-, eta batez ere, herri-jabari hidraulikoaren babeserako 5 metroko zortasun-zonaren eremuan.
2.J.5	Oro har, debekatu egingo da Batasunaren intereseko habitaten ezaugarriak nabarmen aldatzea eragingo duten nekazaritzako eta abeltzaintzako jarduerak areagotzea.
2.J.6	Erakunde kudeatzaileak zainduko du abereak ibilguan eta ibaiertzetan ibiltzea galarazten dela; baina horretarako ezartzen diren neurriek ez dute eragotziko espezie basatiak ibai-korridorearen zehar igarotzea.
2.J.7	Ongarri kimikoak eta landare-osasunerako produktuak ahalik eta gutxien erabiltzen dituzten nekazaritzako eta abeltzaintzako erabilerak sustatuko dira. Biozidak eta substantzia kimikoak erabiltzen badira, zainduko da horiekiko bereziki sentiberak diren espezieak edo habitatak ez direla arriskuan jartzen.
2.J.8	Ibaiaren eta estuarioaren dinamika berreskuratzeko, eta itsasadarren, ibaien eta ingurunearen arteko lotura bultzatzeko, ibaiertzetako lubetak, babesak eta nekazaritza-eremuetako drainatze-sistemak kentzea sustatuko da, baldin eta inolako funtziorik betetzen ez badute, laborantza-jarduerarik ez dagoelako edo laborantza bateragarriekin ordeztu direlako -baso-landaketekin, esaterako-. Eragotzi egingo da, gainera, horrelako sistemarik egitea eta laborantza aktiboetan kentzea sustatuko da.
2.J.9	Sega-belardiei dagokienez (Batasunaren intereseko habitata, 6510 KODEA - EB), sustatu egingo dira habitatei eustearrekin bateragarriak diren nekazaritzako eta abeltzaintzako erabilerak tradizionalak. Horretarako, EAEko Landa Garapen Iraunkorrerako Programaren baitan sega-belardien kontserbaziorako ezarritako laguntzak sustatuko dira (VI 1. neurria. Intereseko sega-belardien kontserbazioa ⁴), neurri horretan ezarritako baldintza eta konpromiso berberak izanda.

² EAEko Landa Garapen Iraunkorrerako Programa (2007-2013)

³ EAEko Landa Garapen Iraunkorrerako Programa (2007-2013). II. ardatza: Ingurumena eta landa-ingurunea hobetzea. Nekazaritza-ingurumeneko diru-laguntzak.

⁴ EAEko Landa Garapen Iraunkorrerako Programa (2007-2013). II. ardatza: Ingurumena eta landa-ingurunea hobetzea. Nekazaritza-ingurumeneko diru-laguntzak.

KODEA	NEKAZARITZAKO ETA ABELTZAINZAKO ERABILERARI BURUZKO JARRAIBIDEAK
2.J.10	3. eta 4. jarraibideetan adierazitakoaren ildo beretik, ahalegin berezia egingo da nekazaritza-sektorea prestatu eta haiei informazioa emateko, Natura 2000 Sarearen helburuei, konpromiso-i eta aukerei dagokienez.

Arauk

KODEA	NEKAZARITZAKO ETA ABELTZAINZAKO ERABILERARI BURUZKO ARAUAK
2.A.1	Nekazaritzako Jardunbide Egokien Kodea aplikatuko da KBEetan; Kode hori ekainaren 7ko 112/2011 Dekretu bidez onartu zen.
2.A.2	Simaurra eta minda kudeatzeari dagokionez, bete egingo da nekazaritzako ustiapenei aplikatzeakoak diren baldintza teknikoan, higiene- eta osasun-baldintzen eta ingurumeneko baldintzen alorreko araudian ezarritakoa.
2.A.3	Abereentzako itxiturak jartzerakoan, fauna basatia batetik bestera ibiliko eta mugituko dela ziurtatzeko beharrezko baldintzak beteko dira, bai eta haiek hiltzea eragozteko baldintzak ere. Itxiturretan, ibilgu publikoaren mugabanaketa-lerroarekiko 5 metroko gutxieneko erretiroa errespetatuko da, eta halakorik ez balego, ezpondaren gainaldearekiko.
2.A.4	KBEa kudeatzeaz arduratzen den erakundeak zainduko du ez direla egiten edo baimentzen lubeten edo betelanen bidezko babes-lanak, baldin eta ibilguaren zeharkako jarraitutasuna eragozten edo oztopatzen badute. Higadurak eragozteko, jabari pribatuak jaustea eragozteko edo azpiegituri eusten dieten lurak jaustea eragozteko egiten badira babes-lanak, ez da lurzoria goratuko, ez eta ibai-dinamika aldatuko ere, eta teknikoki ahal den guztietan, ingeniari naturalistikoko teknika bigunen bidez diseinatuko dira lanak. Nolanahi ere, ezinbestez ebaluatu behar da aurretik zer ondorio eragingo dituzten jarduera horiek tokiko kontserbazio-helburuetan.
2.A.5	Lursailak biltzeko proiektuek edo ureztatze-sistema berriak jartzeko proiektuek KBEetako guneei eragiten badiete, behar bezala ebaluatuko dira, 42/2007 Legearen 45. artikuluan ezarritakoari jarraikiz Proiektu horiek ez dute herri-jabari hidraulikoa hartuko, ez eta haien babeserako zortasun-zona ere, ezin baita lurzoru naturala aldatzea eragingo duen esku-harterik gauzatu (mota guztietako instalazioak edo eraikuntzak, finko nahiz desmuntagarriak –esaterako, kutxatila, erretenak, hodiak- eta ponpaketarekin zerikusia duten beste azpiegitura batzuk; lur-berdinketak, lur-mugimenduak, betelanak, nekazaritza-bideak, etab.). Hortaz, eremu horretan gauza daitezkeen erabilerek eta jarduerak tokiko kontserbazio-helburuak betetzea izango dute helburu. Horrez gain, bere horretan utziko dira lursailen mugetan dauden erriberako landaredia, zuhaitziak eta heskaiak.

Basogintzako erabilera

Jarraibideak

KODEA	BASOGINTZAKO ERABILERARI BURUZKO JARRAIBIDEAK
3.J.1	<p>KBEren baitan gauzatzen diren basogintzako erabilerak eta jarduerak baso-lurren kudeaketa iraunkorreko irizpideak aplikatuta garatuko dira; hortaz, basogintza-plangintza beste bitarteko bat izango da eremuko natura-balioak kontserbatzeko, eta basogintzako baliabideen ustiapena eta balio horien kontserbazioa bateragarriak izateko. Izan ere, hala, tokian dauden baso-masa autoktonoen kontserbazioa eta bilakaera naturala bultzatuko da.</p>
3.J.2	<p>KBEetan eta haren isurialdeko arroan dauden erabilera publikoko mendien kudeaketari dagokionez, antolamendurako proiektuek irizpide hauek hartuko dituzte beren baitan. eta horiek berberak sustatuko dira KBEaren gunean dauden titulartasun pribatuko mendien ustiapen-sistemetan:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Iraunkortasuneko irizpideak eta ingurumenaren kontserbaziorako irizpideak bere baitan hartuko dituen baso-kudeaketa sustatzea, eta KBEaren gunean dauden baso-masa autoktonoen kontserbazioa eta bilakaera naturala bultzatzea. b) Lurzoruaren jabetza publikoa den eremuetan behinik behin (Herri Basoak eta Erabilera Publikoko Mendiak), KBEaren guneko baso-masak lehenera ekartzea sustatuko da, hots, berezko landarediari dagokion bertako espezieak izatea. c) Ale zaharrak errespetatzea eta kontserbatzea, oso ahul daudenak edo hilda daudenak barne, honako aleak izan ezik: pertsonentzat edo ondasunentzat arriskutsuak izan daitezkeenak edo ibilguaren ahalmen hidraulikoa oztopa dezaketanak, zubiak daudelako edo traba ditzaketen beste elementu batzuk daudelako, ur-goraldien ondorioa handiago egin dezaketelako. d) Egur hila egon dadin sustatzea, lurrean zein zutik, gutxienez 20 m³/ha-ko azalera osatzeko adina. Horretarako, baso-lanak egin ondoren bertan utziko da egur hila, baina pilaketarik sortu gabe. Lehendik dauden egur hilen hondakinak bere horretan utziko dira. e) Egin beharreko basogintzako lanak egitean, ez kaltetzea dagokion espeziearekin batera dauden espezie autoktonoak, direla zuhaitzak direla zuhaixkak. f) Masen arteko jarraitutasuna bultzatzea, bai eta haien eta ibai-ingurunearen artekoa ere. g) Basogintzako eginkizunen egutegia bertan dauden fauna-espezieetara egokitzea; hortaz, basogintzako lanak ez dira gauzatuko Batasunaren intereseko fauna-espezieak eta, oro har, eskualdearen interesekoak egoera ahulenean dauden denboraldian. h) Minimizatzea ibai-sarera egiten diren solido esekien, landare-osasunerakoen eta pestiziden isurketak. Horretarako, behar adina neurri ezarriko dira, solido esekiak dituen isurketa-ura ez dadin iritsi lurrazaleko uretara. Irizpide hori KBEaren isurialdeko arroan dauden baso-ustiapen guztiei aplikatuko zaie. i) Ahalik eta baso-pista gutxien eraikitzea eragiten duten metodoak sustatuko dira egurra lortzeko. Izan ere, helburua hau da: Batasunaren intereseko habitatak eta/edo espezieak dauden eremuetan sartu ahal izatea mugatzea eta haiek ahalik gutxien zati-katzea.
3.J.3	<p>Makal-basoei dagokienez, ibarbasoak lehenera ekartzea sustatuko da, urpean geratzeko arriskuaren errepika-denbora laburreko (10 urte) lurretan dauden lursailetan bederen. Sustatu egingo da, halaber, landaredi naturala lehenera ekartzea KBEak hartzen duen eremu guztian.</p>

KODEA	BASOGINTZAKO ERABILERARI BURUZKO JARRAIBIDEAK
3.J.4	<p>Erakunde kudeatzaileak zainduko du herri-jabari hidraulikoan eta haren babeserako zortasun-zonan ez dela baso-ustiapeneko jarduerarik egingo; eta, dena den, sektorearen alorrean indarrean dauden arauak aplikatzeko beharrezkoak diren gainerako baimenak ere lortu behar dira. Eremu horretan, landaredi naturalen formazioak kontserbatzeko eta hobetzeko jarduerak sustatuko dira.</p> <p>Halaber, erakunde horrek zainduko du KBEaren gunean gauzatzen diren baso-ustiapenetan, jarduerarik gabeko nahikoa azalera uzten dela KBEetan dauden Batasunaren eta/edo eskualdearen intereseko arriskupeko espezieen populazioen enklabeak babestea ziurtatzeko (esaterako, espezie hauena: <i>Soldanella villosa</i>, <i>Trichomanes speciosum</i>, <i>Woodwardia radicans</i> eta <i>Hymenophyllum tunbrigense</i>).</p>
3.J.5	<p>Eragotzi egingo da KBEaren gunearen barruan baso-pista berriak eraikitzea, eta beste metodo batzuk sustatuko dira egurra lortzeko. Dena den, irizpide hori aplikatuta ere beste pista bat egitea beharrezkoa baldin bada, aurretik baimena eman du behar erakunde kudeatzaileak, eta lan horiek zer baldintzatan egin behar diren ezarri ahal izango du. Nolanahi ere, ur-ibilguarekiko paralelo joatea eta ur-ibilguak gurutzatzea eragotzi behar da, bai eta ibaiko ur-sistemaren luzetarako jarraitutasuna zatikatzen duten eta faunaren joan-etorria oztopatzen duten azpiegiturak eraikitzea ere. Bideak zuen eginkizuna bete ondoren, bidea naturalizatzeari ekin behar zaio.</p>
3.J.6	<p>Baso-kudeaketa eta KBEaren ingurumen-balioak bateragarriak izan daitezten sustatzeko ezar daitezkeen beste laguntza batzuez gain, baso-ingurumena babesteko EAeko Landa Garapen Iraunkorrerako Programan (2007 -2013) ezarritako laguntzak sustatuko dira. Laguntza horien helburuetako bat da EAEn Natura 2000 Sarea osatzen duten habitatak eta espezieak kontserbatzen eta lehenera ekartzen laguntzea. Programa horretan, baso-lurren kudeaketa iraunkorra xede duten 4 jarduera-mota hauek adierazten dira:</p> <ol style="list-style-type: none"> I. Zuhaitz autoktonodun arboladiak kontserbatzeko eta lehenera ekartzeko jarduerak. II. Txanda laburreko espezie jakinen landaketak mugatzeko jarduerak. III. Mendien kudeaketan eta ustiapenetan eragin gutxi izango duten teknikak erabiltzeko jarduerak, eta Erriberako landaredia kontserbatzeko eta lehenera ekartzeko jarduerak.
3.J.7	<p>3. eta 4. jarraibideetan adierazitakoaren ildo beretik, ahalegin berezia egingo da basogintza-sektorea prestatu eta haiei informazioa emateko, Natura 2000 Sarearen helburuei, konpromisoari eta aukerei dagokienez.</p>

Arauk

KODEA	BASOGINTZAKO ERABILERARI BURUZKO ARAUAK
3.A.1	<p>Debekatuta daude ibaiertzetako landaredia erabat edo zati batean desagertzea eragingo duten jarduerak, bai eta ekologia-interesa duten eta erriberaren inguruan hazten diren aleak desagertzea eragingo dutenak ere. Ingurumen horren inguruan gauzatzen diren baso-ustiapenek ziurtatu egin behar dute Batasunaren intereseko habitat eta espezie guztien iraunkortasuna eta kontserbazioa, eta ez dute uraren kalitatea kalteatu behar.</p>
3.A.2	<p>KBEaren gunean gauzatzen diren baso-ustiapenetan, ez da lanik egingo, gutxienez, herri-jabari hidraulikoari eta haren babeserako zortasun-zonari dagokion lursail-zatian. Eremu horretan, ez dira bertakoak ez diren zuhaitz-espezieak landatuko eta haziko, eta landaredi naturalen formazioak kontserbatzeko eta hobetzeko jarduerak sustatuko dira. Eremu horietan landatzerakoan, ez dira zorua higitzea eragingo duen lanik egingo.</p>

KODEA	BASOGINTZAKO ERABILERARI BURUZKO ARAUAK
3.A.3	Debekatuta dago Batasunaren intereseko zuhaitz-habitatetan baso-soilketak egitea eta erabilerera aldatzea, eta oro har, baita KBEan dauden baso autoktono guztietan ere.
3.A.4	Debekatuta dago KBE izendatzen den unean beste erabilera bat duten lurretan bertakoak ez diren baso-espezieen landaketa berriak egitea, eta bereziki naturalizatzeko eta ugaltzeko ahalmena duten espezie inbaditzaileena; esaterako, sasiakazia espeziearena (<i>Robinia pseudoacacia</i>).
3.A.5	KBEaren guneko baso-antolamendurako proiektuak ebaluatu egin behar dira; hain zuzen, tokian eragingo dituzten ondorioei buruzko ebaluazioa egingo da, 42/2007 Legearen 45. artikuluan ezarritakoari jarraikiz.

Ehiza eta arrantza

Jarraibideak

KODEA	EHIZARI ETA ARRANTZARI BURUZKO JARRAIBIDEAK
4.J.1	Ehizari eta arrantzari buruzko arautzea bateragarria izango da aztergai diren tokietan dauden eta Batasunaren interesekoak diren populazio pizsikolen eta astazikolen kontserbazioarekin. Horren haritik, ehizaren eta arrantzaren ustiapena urtero arautzen duten foru-aginduek unean uneko aldaketak ezarriko dituzte, behar adina, adierazitako kontserbazio-helburuari egokitzeko.
4.J.2	Informazio- eta prestakuntza-kanpainak sustatuko dira ehiztarien kolektiboarentzat, KBEan dauden eta Batasunaren interesekoak diren fauna-espezieak kontserbatzeko eta babesteko.

Arauk

KODEA	EHIZARI ETA ARRANTZARI BURUZKO ARAUK
4.A.1	Debekatuta daude kontserbatu beharreko espezieak arriskuan jar ditzaketen arrain-espezieak askatzea edo espezie horien birpopulazioa, ekimen pribatukoak zein publikokoak izan, kontserbatu beharreko espezieen kudeaketarekin zerikusia duten espezieena izan ezik (izokina edo, hala badagokio, Batasunaren intereseko beste espezie batzuk berriro sartzeko plana).
4.A.2	Oro har, debekatuta dago ibai-karramarro autoktonoak (<i>Austrapotamobius pallipes</i>) harrapatzeari. Debekatuta dago, halaber, izokinaren (<i>Salmo salar</i>) arrantza, populazioaren kontserbazio-egoera egokia ez den bitartean, KBErako proposatutako kontserbazio-helburuei jarraikiz.
4.A.3	Ehizaren alorrean indarrean dagoen araudiari jarraikiz, eta horrek eragiten dituen mugak aintzat hartuta, ur publikoak (ibilguak eta ertzak barne) segurtasun-eremutzat hartzen dira; eta lurrazaleko ur-masak (inguruko eremuak barne) fauna-babeslekutzat hartzen dira, inolako izendapen-beharrik gabe. Inguruko eremuaren azalera zenbatekoa den zehazteko, KBEtan dauden eta Batasunaren interesekoak diren espezieak hartuko dira kontuan.
4.A.4	Estuarioen eremuetan, eta kontserbatu beharreko hegazti-faunako espezieek atsedean hartzeko eta elikatzeko toki oso garrantzitsuak diren aldetik, alor horretan eskumena duen erakundeak ehizatik babestutako gunek sortzea sustatuko du, edo antzekoren bat, ehizari buruzko araudia garatzen denean.
4.A.5	Debekatuta dago ehiza-espezietako aleak ingurumenean askatzea eta aske uztea, bertakoak zein ez-bertakoak, baldin eta kontserbatu beharreko espezieentzat arrisku-faktore badira.

Uraren erabilera

Jarraibideak

KODEA	URAREN ERABILERARI BURUZKO JARRAIBIDEAK
5.J.1	Uraren kudeaketak baliabide horren optimizazioa izan behar du xede, funtsezkoa baita eskualde biogeografiko atlantikoko ibaietako KBEetan kontserbazio-helburuak lortzeko.
5.J.2	Erabiltzen ez diren ustiapen-emakida guztiak iraungitzea sustatuko da, KBEan daudenena zein mugetatik kanpo egon eta KBEaren kontserbazio-helburuak arriskuan jar ditzaketenean. Emakidarekin zerikusia duen oztopoa eraisteko edota iragazkor izateko aukera guztiak aztertuko dira. Bideragarria baldin bada, oztopoa eraitsi egingo da, eta ezin bada, iragazteko modurik eraginkorrena hautatuko da, eta ahal dela, alboetan ubideak eraikiko dira edo arrapalak, segidako dike-eskalak eraiki ordez.
5.J.3	KBEaren erakunde kudeatzaileak arroaren eskumena duen erakundearen aurrean sustatuko du emari ekologikoen erregimena aplikatu dadin ur-ustiapenerako emakida berrietan zein zaharretan. Eta bereziki erreparatuko die aztergai den KBEaren kontserbazio-helburuak lortzea gehien eragozten duten emariak ken daitezen.
5.J.4	Irizpide orokor gisa, ahalik eta gehien mugatu behar da ibaietako KBEetako gunean uraren ustiapenerako emakida berriak baimentzea; nolana ere, emakidaren bat baimenduz gero, ezinbestekoa izango da alde aurretik ebaluazioa egitea, KBEan kontserbatu beharreko elementuetan zer ondorio eragingo dituen jakiteko. Ebaluazio horretan, teknikoki bideragarriak diren beste aukera batzuk aztertuko dira, eta behar bezala arrazoituko da ezinbestekoa dela emakida ematea, eta hautatutako konponbidea ingurumenerako egokia dela, hots, ziurtatu egin behar da ez dela kalte garrantzitsurik eragingo KBEan kontserbatu beharreko elementuetan. Nolanahi ere, aztergai den KBEaren barruan kontserbatu beharreko habitaten edo espezieen kontserbazio-egoera onari eustearekin edo lehenera ekartzearekin bateragarri izango den emari-erregimena ziurtatuko da.
5.J.5	Zaindu egingo da KBEen gunean ura ustiatzeko emakida-eskubideak dituzten instalazioek beti abian dituztela kontrol eraginkorra egiteko sistemak; hain zuzen, hauek kontrolatzeko: erabilitako ur-bolumena, aipatutako herri-jabari hidraulikora itzulitako ura eta egindako isurketak. Horrez gain, emakidarekin zerikusia duten instalazio guztiak beti garbi eta baldintza egokietan eduki behar dira, eta, bereziki, arrainak igarotzeko gailuak (arrapalak, eskalak...), saretak, etab.; hortaz, ziurtatu egin behar da instalazioak behar bezala dabiltzala une oro eta KBEan funtsezko elementu diren espezieen joan-etorriak bultzatzen direla, gora zein behera egitera-koan.

Arauk

KODEA	URAREN ERABILERARI BURUZKO ARAUAK
5.A.1	EAEko komunitate arteko arroei dagokien eremuan, irailaren 10eko ARM/2656/2008 Agindua aplikatuko da, plangintza hidrologikoaren jarraibidea onartzen duena. Horrenbestez, Natura 2000 Sareko eremu babestuetan emari ekologikoen erregimenean ondorio nabarmenak eragiten badituzte, erregimenean egokitu egingo dira, habitaten edo espezieen kontserbazio-egoera onari eusteko edo haiek lehenera ekartzeko, eta horretarako, baldintza ekologikoak bete behar dira eta haien baitako funtzio ekologikoei epe luzera eutsi behar zaie.

KODEA	URAREN ERABILERARI BURUZKO ARAUAK
5.A.2	<p>KBEetan proposatutako jarduera-ildoetako batean, ingurumen-baldintzak betetzeko emari-erregimena zehazteko berariazko azterketak egitea aurreikusten da; izan ere, tokian tokiko funtsezko elementuak diren habitaten eta espezieen kontserbazio-egoera ona babestea edo lortzea da helburua.</p> <p>Azterketa horiek egin bitartean, ibaiaren hidrograma naturalarekin bat datorren emari-erregimena aplikatuko da. Emari-erregimen hori zehazteko, emari ekologiko modularraren metodologia aplikatuko da, Euskadiko barne-arroetako plangintza hidrologikoan erabiltzen dena. Horrez gain, arroari dagokion plan hidrologikoan ezarritakoa ere aplikatuko da, eta bi aukera horien artean, ingurumenerako egokiena den emari-erregimena aplikatuko da beti.</p>
5.A.3	<p>Ibaitako KBEek lehentasuna izango dute emari ekologikoen erregimena ezartzeari dagokionez (5.A.2. arauan aipatutakoa); hortaz, 2018. urtea baino lehen, emari horiek aplikatzen direla ziurtatu behar da, Habitategi buruzko Zuzentarauaren 17. artikuluan xedatutako ebaluazio-aldia amaitzen baita.</p>
5.A.4	<p>Erakunde kudeatzaileak arroaren ardura duen eskudun erakundeari eskatuko dio ofizioz abiaraz dezala emakidak aldatzeko espedienteak, baldin eta emakide horiek kontserbatu beharreko habitategi eta espezieetan aldaketa nabarmenak eragiten badituzte edo haien kontserbazio-egoera ona lehenera ekartzea eragozten badute.</p>
5.A.5	<p>Debekatuta dago KBEetan emaria desbideratzea ura metatzeko, baldin eta metatzeak ibaiaren gutxieneko emaria egokitzen zehaztutako emari ekologikoa baino txikiagoa izatea badakar.</p>
5.A.6	<p>Ur-ingurumenarekin zerikusia duten espezieen mugikortasuna oztopatzen duten eta ziklo biologikoa betetzea oztopatzen duten azpiegiturak dituzten emakiden titularrek behar beste jarduera gauzatu behar dituzte, faunak gora zein behera mugitzeko aukera izan dezan, ibai-lotura hobea izan dadin eta ezarritako emari ekologikoaren erregimena kontrola dadin.</p>
5.A.7	<p>Ibai-loturarako gailuak jartzeko proiektuek agiri honetako gehigarrian adierazitako gutxieneko edukia bete behar dute. Gehigarri horretako a) letran adierazitako espezieak zehazteko, bereziki hartu behar dira kontuan KBEetan funtsezko elementutzat hartutako espezieak. Gainera, igarobide multiespezifikokoak ez eraikitzea hautatzen bada –esaterako, alboetan ubideak eraikitzea edo eraiste partzialak egitea–, aingirentzako igarobide espezifikokoak gehitu beharko dira. Presa txikiak/oztopoak erabat edo partzialki botatzeko proiektuetan, urloetako edo urmaletako erriberen morfologia hobetzeko jarduerak aurreikusi behar dira.</p>
5.A.8	<p>Ibaitako KBEetan zentral hidroelektriko berriak eraikitzea zein daudenak handitzea ez dira bateragarriak gune horietako kontserbazio-helburuekin.</p>
5.A.9	<p>Debekatuta dago ur-askatze azkarrak egitea KBEaren eremuan dauden zentral hidroelektrikoetan, eta bereziki zainduko da xedapen hori betetzen dela.</p>
5.A.10	<p>Oria Garaiko (ES2120005), Araxes (ES2120012) eta Leitzaran (ES2120013) ibaitako KBEei dagokienez, gunea kudeatzeko eskumena duen erakundeak zainduko du betetzen dela <i>Ingurumen Alorreko Informazio eta Ebaluazioko Zuzendaritza Nagusiak 1996ko urtarrilaren 11n emandako Ebazpenaren seigarren baldintzan ezarritakoa. Haren bidez, Oria ibaiaren erdialdea (Gipuzkoa) hornitzeko eta erregulatzeko Ibiurko urtegia eraikitzekeko proiektuari buruzko ingurumen-eragina adierazi zen, eta honakoa ezarri zen: Egungo ur-hartuneak kentzea.- Ibiurko urtegiaren bidez Tolosaldeko udalerririk urez hornitzeko zerbitzua abian jarri ondoren, egungo hartuneak kenduko dira, erreken erregimen naturala eta haietan dauden akuiferoak lehenera ekartzeko.</i></p>

Hirigintzako, urbanizazioko eta eraikuntzako erregimena**Jarraibideak**

KODEA	HIRIGINTZAKO, URBANIZAZIOKO ETA ERAIKUNTZAKO ERREGIMENARI BURUZKO JARRAIBIDEAK
6.J.1	Natura Ondareari eta Bioaniztasunari buruzko 42/2007 Legearen 45.2 artikuluan ezarritakoari jarraikiz, Kontserbazio Bereziko Eremuak eta Hegaztiak Babesteko Eremu Bereziak gune babestuzat hartu behar dira, Natura 2000 Sarearen baitan eremu babestuen izendapena dutela. Hortaz, lurraldearen antolaketarako eta hirigintzaren plangintzarako bitartekoek ziurtatu egin behar dute KBEtan dauden habitat natural eta espezie ororen kontserbazioa. Horretarako, dokumentu honetan bildutako kontserbazio-helburuak eta -neurriak ezarriko dira.
6.J.2	Jada urbanizatuta dauden eremuetan, sustatuko da ibilguaren eta urbanizazioaren artean dauden lurretan gauzaten diren erabilerek eta jarduerak toki horretako kontserbazio-helburuak betetzea, eta helburu horiek betetzen laguntzen duten jarduerak sustatuko dira. Lur-zati horiek, gehienetan txikiak diren arren, berebiziko garrantzia izan dezakete ekologia-lotura hobetzeko eta babestu beharreko habitatak eta espezieak babesteko.
6.J.3	Hiriguneetan, garapen berriko eremuetan, udalek sustatu egin behar dute derrigorrean eta doan eman beharreko lurzorua ibilguen babes-eremurako izatea, eta hirigintzako kargatzat ezar daiteke erriberetan landaketak egin behar izatea. Halakoetan, Babes Eremuak espazio libreen sistema orokortzat edo tokikotzat hartu ahal izango dira, baldin eta ibai-ekosistema kontserbatzeko eta/edo lehenera ekartzeko erabiltzen badira, ingurumena kontserbatzeko eta hobetzeko erabilerari buruz agiri honetan ezarritako jarraibideei jarraikiz.
6.J.4	Halaber, hiriguneetatik barrena igarotzen diren ibai- eta estuario-tarteei eta erriberak hartu dituzten guneei dagokienez, udalek sustatu egin behar dute hirigunea eta industria-lurzoria berritzea eta birgaitzea xede duten planek beren baitan hartzea ibaiertzetako eremuetan espazio libreak uzteko xedapenak; izan ere, horrela, erriberetako landaredia hobetzea eta erriberetan landaketak egitea bultzatuko da, ahal den tarte gehienetan.

Arauk

KODEA	HIRIGINTZAKO, URBANIZAZIOKO ETA ERAIKUNTZAKO ERREGIMENARI BURUZKO ARAUK
6.A.1	KBEaren gunean dauden lurzoruetako hirigintzako aldaketak egiteko, ezinbestekoa da lehen-dabizi kontserbatu beharreko elementuetan eragingo dituen ondorioei buruzko ebaluazioa egitea. Ebaluazio horretan, teknikoki bideragarriak diren beste aukera batzuk aztertuko dira, eta behar bezala arrazoituko da ezinbestekoa dela esku-hartzea egitea, eta hautatutako konponbidea ingurumenerako egokia dela, hots, ziurtatu egin behar da ez dela kalte garrantzitsurik eragingo KBEan kontserbatu beharreko elementuetan.
6.A.2	KBEaren gunean hirigintza-garapen berriak egiteko baimenak ematen badira, 42/2007 Legearen 45. artikuluan ezarritako behar bezalako ebaluazioa egiteaz gain, EAEko Ibaien eta Erreken Ertzak Antolatzeko Lurraldearen Arloko Planeko F1 epigrafean ezarritako gutxieneko erretiroak, landa-eremuko ertzei buruzkoak, errespetatu behar dira. Erretiro horiek urbanizazioari eta eraikuntzari aplikatuko zaizkio, herri-jabari hidraulikoaren mugabanaketa-lerrotik neurtuta, eta ez badago, ibilguaren ezpondaren gainaldetik.

KODEA	HIRIGINTZAKO, URBANIZAZIOKO ETA ERAIKUNTZAKO ERREGIMENARI BURUZKO ARAUAK
	<p>Hauek dira gutxieneko erretiroak:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ 50 metrokoa urtegiatarako eta $A > 100 \text{ km}^2$-ko adar-arroa duten ibai-tarteetarako (III, IV, V eta VI mailetako ibai-tarteetarako). ▪ 30 metrokoa $10 < A \leq 100 \text{ km}^2$-ko adar-arroa duten ibai-tarteetarako (I eta II mailetako ibai-tarteetarako). ▪ 15 metrokoa $1 < A \leq 10 \text{ km}^2$-ko adar-arroa duten ibai-tarteetarako (0 mailako ibai-tarteetarako). ▪ Km^2 1 baino gutxiagoko adar-arroa duten isurketa edo ibaibideei (00 mailako ibai-tarteei) dagokienez, Uren Legeak ezarritakoa izango da aplikagarri. <p>Natura 2000 Sareari eragiten dioten planei eta proiektuei buruz behar bezalako ebaluazioa egiteko (42/2007 Legearen 45. artikulua xedatutakoa) eskumena duen erakundeak ezarri ahal izango ditu adierazitako erretiro horiek ez diren beste batzuk, arrazoituta eta aipatutako ebaluazioaren emaitzak kontuan hartuta.</p>
6.A.3	<p>Aurreko arauan xedatutakoa hirigintza-espeditente hauei aplikatuko zaie: KBE izendapena ematen den egunean hasierako onespina emanda ez duten plangintza orokorreki edo plangintza garatzekoei (plan partzialak, plan bereziak).</p>
6.A.4	<p>6.A.2 atalean adierazitako urbanizazio-erretiroak ez zaizkie aplikatuko lehendik zeuden guneetan egiten diren etxebizitza-garapen berriei, baldin eta behar bezalako ebaluazioa egin ondoren, tokiaren osotasunari kalterik ez zaiola eragingo ziurtatzen bada. Behar bezalako ebaluazioa egiteari dagokionez, ingurumen-erakundeak, ibai-tartearen ezaugarrien arabera, kasu kasu ezarriko du zer erretiro errespetatu behar diren, erriberako ekosistemaren funtzionalitateari eusteko, eta behar izanez gero, lehenera ekarri ahal izateko.</p>
6.A.5	<p>Urpean geratzeko arriskuei buruz kontuan hartu beharreko erabakiez gaiz, uraren alorrean dauden arloko arauak bete behar dira, eta herri-jabari hidraulikoaren babeserako zortasun-zonaren eremuak libre eta oztoporik gabe geratu behar du, bertatik igaro ahal izateko, eta ahal izanez gero, ez da lurzoru naturala aldatzea eragingo duen jarduerarik egingo (eraikuntzetan, instalazioetan edo mota guztietako eraikinetan, finko nahiz desmuntagarrietan, lurberdinketa edo -mugimenduetan eta abarretan), ur-ingurumenarekin zerikusia duten erabileretarako jarduerak izan ezik.</p> <p>Herri-jabari hidraulikoaren babeserako zortasun-zonaren eremuan, urbanizazio-elementuak eraiki daitezten eragotziko da; esate baterako, espaloiak, herri barruko bideak eta bidegorriak, lurrazpiko garajeak, sotoak eta, oro har, ibilguaren uneko ekologia-egoerak okerrera egitea eragin dezaketen beste hirigintza-elementu oro. Halaber, eremu horren barruan, eragotzi egin behar da lurpeko edo aireko azpiegitura linealak eraikitzea; esate baterako, kolektoreak, ur-hodiak, gasbideak, komunikazio-sareak, etab.</p>

Azpiegiturak

Jarraibideak

KODEA	AZPIEGITUREI BURUZKO JARRAIBIDEAK
7.J.1	<p>Irizpide orokor gisa, eragotzi egingo da KBEen baitan azpiegitura berriak eraikitzea; eta, horretarako, gune horietatik kanpo dauden beste toki batzuk edo beste trazadura-aukera batzuk aztertuko dira. Nolanahi ere, ez dira arriskuan jarriko eremuko kontserbazio-helburuak.</p> <p>Horrez gain, KBEetan dauden zerbitzu-instalazioak oro har kentzea sustatuko da, lurpekoak zein airekoak, eta, bereziki, linea elektrikoak, saneamendukoak eta hornidurakoak eta antzeko gainerakoak. Hortaz, ahal dela, gune horietatik kanpo berregingo dira, salbu eta instalazio horiek kentzeak kalte handiagoa eragiten badu bertan uzteak baino.</p>
7.J.2	<p>Azpiegitura eta hoditeria linealak diseinatzerakoan, irizpide hau aplikatuko da: lehendik dauden azpiegiturei egokitzea trazadura.</p>
7.J.3	<p>Linea elektrikoak instalatu behar direnean, eragotzi egingo da KBEaren gunean oinarriak jartzea, eta horren orde, lurpean edo lehendik dauden errepideen, bideen edo ibilbideen trazaduretan jar daitezten sustatuko da, teknikoki bideragarria bada. Nolanahi ere, talken eta elektrokuzioen aurkako gailuak jarriko dira instalazio horietan, hegaztiak hil ez daitezten.</p>

Arauk

KODEA	AZPIEGITUREI BURUZKO ARAUAK
7.A.1	<p>KBEtik kanpora jartzeko aukera ez duten azpiegituren proiektuei dagokienez, Natura Ondareari eta Bioaniztasunari buruzko 42/2007 Legearen 45. artikuluan ezarritakoari jarraikiz ebaluatuko dira. Ertzak babesteko eta ezpondak egonkortzeko egiturak beharrezkoak baldin badira, ahalik eta teknikarik onena erabiliko da, eta ahal dela eragotzi egingo dira konponbide «gogorrak», hormigoizko harresien edo harri-lubeten modukoak, salbu eta horiek badira teknikoki egokienak. Egitura horiek ingurunean integratuko dira, eta horretarako, lehentasuna izango dute bioingeniaritza edo ingeniaritza naturalistikoko teknikek. Harri-lubetaren tarteko hutsuneak landare-lurrearekin betetzea xedatuko da, bai eta zuhaitz-, zuhaixka- eta belar-landaredi autoktonoa edo basatitutakoa jartzea ere, landaketen edo aldaxken bidez. Halako jarduerak egiten direnean, kontuan hartuko dira KBEan kontserbatu beharreko elementutzat hartutako espezieen ekologia-baldintzak.</p>
7.A.2	<p>Ezinbestez KBEaren azpitik igaro behar duten lurpeko azpiegitura linealei dagokienez (kolekto-reak, ur-hodiak, gasbideak, komunikazio-sareak, linea elektrikoak, etab.) lehendik dauden azpiegituretan jarriko dira, eta hala egitea ezinezkoa baldin bada, erretiro hauek errespetatu behar dituzte, EAEko Ibaien eta Erreken Ertzak Antolatzeko Lurraldearen Arloko Planean ezarritakoak:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Landa-eremua: 15 metro, baldin eta ez badira errepide edo bide azpitik igarotzen. Muga hori ez da bete beharko kolektoreak eta bestelako ur-hodiak izanik, behar bezala justifikatzen badira. ▪ Hiri-eremuak: Ahal dela, hodiak tokiko bideen edo espaloien azpian edo kanalizazioen barnealdean instalatuko dira.

KODEA	AZPIEGITUREI BURUZKO ARAUAK
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hirigintza-garapen berriak egiteko aukera duten eremuak: Ahal dela, azpiegiturak urbanizazio berriko bideen edo espaloien azpian instalatuko dira. <p>Ez da baimenduko, behar bezala justifikatutako eta ebaluatutako kasu berezietan izan ezik, landa-eremuan kanalizazioak egitea azpiegitura linealak jartzeko. Azpiegiturak ezartzean, berariazko azterketa batean ebaluatutako ezintasunik ezean, interes naturaleko elementuak eta erriberako landaredia kontserbatu behar dira, eta haien diseinuaren bidez, jada desagertu den lekuetan landaredia lehenera ekartzea bultzatuko da.</p> <p>Natura 2000 Sareari eragiten dioten planei eta proiektuei buruz behar bezalako ebaluazioa egiteko (42/2007 Legearen 45. artikulua xedatutakoa) eskumena duen erakundeak adierazitako erretiro horiek ez diren beste batzuk ezarri ahal izango ditu, arrazoituta eta aipatutako ebaluazioaren emaitzak kontuan hartuta.</p>
7.A.3	<p>Gurutzatze-arazoei konponbidea eman behar zaienean, ez da aldaketarik egingo ibilguan eta erriberetan, eta lehendik dauden igarobideen azpiegiturak erabiliko dira (zubiak, bideak...), eta horretarako aukerarik ez badago, eskuragarri dagoen tekniarik onena erabiliko da; hau da, toki horretan kontserbatu beharreko elementuetan eragina minimizatze aldera tekniarik eraginkorrena eta aurreratuena dena, bideragarriak diren ekonomia- eta teknika-baldintzak errespetatuta, kostuak eta onurak kontuan hartuta eta zer egoera dagoen kontuan hartuta. Hartzen den erabakia hartzen dela, KBEaren erakunde kudeatzaileak baimena eman behar du, toki horretako kontserbazio-helburuetan izango duen eraginari buruzko ebaluazioa egin eta gero.</p>
7.A.4	<p>Zubiak, zubibideak eta, oro har, bideetako azpiegituren gurutzatzeak eraiki behar direnean, haiek diseinatzen direnean, estribuek eta habeek ez dute eragingo ibai-ibilguetan, eta ertzetan azpiegiturarik gabeko eremu libre bat utzi behar da, ibaiertzeko landaredia lehenera ekarri ahal izateko eta erriberetako ekosistemekin zerikusia duten fauna-espezieen joan-etorria errazteko.</p>
7.A.5	<p>Ibai-ingurunearekin zerikusia duten kultura-ondareko elementuetatik edo ibilguetatik hurbil egiturak eraiki behar badira edo azpiegiturak edo eraikuntzak berritzeko (zubiak, errotak, burdinolak) lanak egin behar badira, kontuan hartu behar dira KBEan funtsezko elementutzat hartutako espezieen baldintza ekologikoak.</p>
7.A.6	<p>Ibai-ingurunean garatu beharreko lanak egiteko datari dagokienez, KBEan kontserbatu beharreko fauna-espezieen umatze-garaiak errespetatuko dira, ezin bada baztertu proiektua garatuko den eremuan espezie horiek izan daitezkeenik.</p>

Erabilera publikoa eta ibilgailuen zirkulazioa

Jarraibideak

KODEA	ERABILERA PUBLIKOARI BURUZKO JARRAIBIDEAK
8.J.1	Udalekin batera koordinatuko dira gunearen mugetatik kanpo dauden eremuetara joateko modua eta bertako jolas-azpiegiturak (kanpatzeko lekuak, aparkalekuak, jolaslekuak, paseorako bideak, bidegorriak...).
8.J.2	Oro har, ibaietako eta itsasadarretako erriberekiko paralelo eta hurbil igarotzen diren oinezkoentzako eta/edo bizikletaz ibiltzeko bide berriak egitea eragotziko da.
8.J.3	Ingurune horietan, erabilera didaktikoa eta ingurumen-heziketa sustatuko da, baldin eta bateragarria bada eremuan dauden eta Batasunaren intereseko eta/edo eskualdearen interesekoak diren habitatak eta espezieak behar bezala kontserbatzen jarraitzearekin.
8.J.4	Estuario-inguruneetarako sarrera publikoak arautu eta ibilbide-sarea zehaztu behar denean, eremu ahulenak ez dira ikutuko; esaterako: hegaztien ugaltokiak, interes bereziko eremuak edo fauna arriskuan dagoen lekuak, hauskortasun handiko habitatak (1210- Itsasoko hondakin metaketetan hazten den urteroko landaredia; 1310- Paduretako eta lur gazietako halofiloen urteroko landarediak; 1420- Paduretako eta lur gazietako sastrakadi halofiloak; 2110- Enbrioi-dunak; 2120- Duna mihokorrak <i>Ammophila arenaria</i> ekin; 2130- Duna gris finkoak), etab. Jarraibide hori bera aplikatuko zaio 4040* habitatari « <i>Erica vagans</i> -en kostako txilardi atlantiko lehorrak».

Arauk

KODEA	ERABILERA PUBLIKOARI BURUZKO ARAUAK
8.A.1	Oinezkoentzako eta bizikletaz ibiltzeko bideak, beste trazadura-aukerarik izan ez eta ezinbestekoa bada KBETik barrena igarotzea, lehendik dauden azpiegituretan egingo dira; dena dela, 42/2007 Legearen 45. artikuluari jarraikiz ebaluatuko dira. Ahal dela, herri-jabari hidraulikoaren zortasun-zonatik kanpo igaro behar dute, baldin eta ez bada hiri-lurzoru finkatua; halakoetan, aipatutako bide horiek, ahal denean, ibilguaren ezpondaren gainaldetik ahalik eta urrutien igaroko dira.
8.A.2	Debekatuta dago motordun ibilgailuen zirkulazioa, asfaltozko edo hormigoizko oinarrizko bidesaretik kanpo, bai eta KBEn motordun ibilgailuen kirol-probak eta -lehiaketak egitea ere, erakunde kudeatzailearen berariazko baimena izan ezean. Behar bezala justifikatutako erabileretarako soilik baimenduko da ibilgailuen zirkulazioa sare horretatik kanpo; esaterako, erabilera hauetarako: basogintzarako, azpiegiturak instalatzeko eta haien mantentze-lanak egiteko, kudeaketa-lanetarako eta/edo ikerketak egiteko eta eremu horretan gertatzen diren larrialdietarako.
8.A.3	KBEn dauden ibai-ibilguetan, taldeentzako jarduerak antolatzeko (kirol-jarduerak eta/edo aisialdikoak), erakunde kudeatzailearen baimena izan behar da.

Beste erabilera eta jarduera batzuk

Jarraibideak

KODEA	BESTE ERABILERA ETA JARDUERA BATZUEI BURUZKO JARRAIBIDEAK
9.J.1	Ingurune horretan erabilerak eta jarduerak garatzeko aplikatuko den irizpide orokorrak bate-ragarria izan behar du eremuan dauden eta Batasunaren intereseko eta/edo eskualdearen interesekoak diren habitatak eta espezieiak behar bezala kontserbatzen jarraitzearekin.
9.J.2	Eragotzi egingo da ibai-ekosistema artifizial bihurtzea eragingo duten jarduerak gauzatzea ibilguan eta zortasun-zonan.

Arauk

KODEA	BESTE ERABILERA ETA JARDUERA BATZUEI BURUZKO ARAUAK
9.A.1	Euskadiko Natura Babesten duen ekainaren 30eko 16/1994 Legearen 17.4 artikuluan ezarrita-koari jarraikiz, ezin izango da inolako meatzaritzako ustiapenik gauzatu, ez aire zabalean ez lurpean. Horren ildo beretik, debekatuta dago ibilgutik legarra eta/edo hondarra ateratzea (Meatzei buruzko uztailaren 21eko 22/1973 Legean eta hura osatzeko arauetan araututa dago).
9.A.2	Debekatuta dago ibilguko edo estuarioko eta herri-jabariaren babeserako zortasun-zonetako morfologia aldatzea eragingo duen jarduera oro, kanalizazioak, dragatze-lanak eta betelanak barne, arlo horretan eskumena duen administrazioak baimena ematen duen kasu berezietan izan ezik; nolana ere, KBEan kontserbatu beharreko elementuetan kalte nabarmenik ez dela eragingo ziurtatu behar da aurretik.
9.A.3	Ibaietako ertzak garbitzeko lanei dagokienez, belar-sastrakak garbitzeko eta/edo belar-hondakinak kentzeko, eroritako zuhaitzak kentzeko eta antzeko lanetarako, alor horretan eskumena duen administrazioak berariazko baimena eman behar du; administrazio horrek, lan horiek kontserbatu beharreko elementuetan zer ondorio eragingo duten baloratzeko, irizpide hauek erabiliko ditu: <ul style="list-style-type: none"> Ibarbasoko ekologia-egoeran eragindako ondorioa. Ibilguaren ahalmen hidraulikoa oztopatzeko arriskua, zubiak daudelako edo, hondakinak pilatuta dauden lekutik behera, buxatu egin daitezkeen beste elementu batzuk daudelako. Uholdeen edo ezponda-zulatzeeen ondorioz kaltetu daitezkeen jabetzak (eraikuntzak, etxebizitzak) edo azpiegiturak (errepideak) dauden. Mehatxupean dauden espezieei eragindako ondorioa; jarduerak gauzatzeko garaiak.
9.A.4	Debekatuta daude, oro har, KBEan baso autoktonoa moztea eragingo duten jarduerak, baldin eta arloko eskudun administrazioak ez badu berariazko baimena ematen; nolana ere, kontserbatu beharreko elementuetan zer ondorio eragingo diren ebaluatuko du administrazio horrek.
9.A.5	Helburu zientifikoetarako edo apaingarriztat erabiltzeko material biologikoak eta geologikoak bildu ahal izateko, erakunde kudeatzaile eskudunak baimena eman behar du aurretik.

IBAIETAKO ETA ESTUARIOETAKO KBE-ETARAKO BATERAKO JARDUERAK

KBEetako kontserbazio-helburuak lortzea xede duten jarduerak adieraziko ditugu: jarduera horiek berdinak dira ibaietako KBEetarako eta estuarioetako KBEetarako, eskualde biogeografiko atlantikoan. Jarduera horiek guztiak 2. dokumentuan zehazten dira, KBE bakoitzari bereziki dagozkionak, eta toki bakoitzerako zehaztutako jarduera partikular batzuen bidez osatzen dira. Neurri guztiak Jarduera Mapan adierazi dira (3. dokumentua), eta izendapen guztiei buruzko kartografia osoa du (mugaketa, Batasunaren intereseko habitatak eta jarduerak).

Jarduerak ibaietan

Lehen ere adierazi denez, lurraldea zaintzea helburu duten borondatezko akordioak Natura 2000 Sarea kudeatzeko kudeaketa-bitarteko nagusiak izan daitezzen lortu nahi da, eta jabeen, zaintzeaz arduratzen diren erakundeen eta beste eragile publiko eta pribatu batzuen arteko etengabeko lankidetzaren bultzatu nahi da. Horren ildotik, zaintza-akordio horiek kudeaketa-esparru egokiak izan daitezke orain adieraziko ditugun epigrafeetan zehazten diren jarduera askorentzat; esate baterako, 1.JAR.1; 1.JAR.2; 1.JAR.13; 1.JAR.14; 1.JAR. 15; 1.JAR.17; 1.JAR.20 kodea dutenentzat.

KODEA	JARDUERAK IBAIETAN
1.JAR.1	<p>Belardiak, laborantzak edo jarraitutasuna galtzea eragin duten beste erabilera batzuk direla eta ibarbasoaren jarraitutasuna galdu den ibai-tarteetan ibai-erriberetako berezko habitatak lehenera ekartzea xede duten proiektuak sustatuko dira (haltzadia – lizardia, <i>Salix alba</i> eta <i>Populus alba</i> espezieetako galeria-basoak). Helburua da erriberako landaredi naturalaren banda jarraitua lehenera ekartzea edo hari eustea, eta gutxienez 5 metroko zabalerakoa izatea.</p> <p>KBE bakoitzerako helburu eta jarduera partikularrei buruzko 2. dokumentuan, KBE bakoitzeko proposatzen diren berariazko jarduerak edo lehengoratzeko-helburuak zehaztu dira, eta halaber, Jarduera Mapan ere adierazi dira (3. dokumentua).</p>
1.JAR.2	<p>Ibaietako KBEetako erriberetako lursailen jabeekin borondatezko akordioak sina daitezzen sustatuko da, ibai-ertzetako landaredi naturalaren egitura eta osaera hobetzeko, gutxienez 10 metroko zabalerako bandan KBEaren ibilbide guztian.</p> <p>Akordio horiek beren baitan hartuko dituzte ibarbasoak lehenera ekartzeko jarduerak, urpean geratzeko arriskuaren errepika-debora laburreko (10 urte) lursailetan dauden makalbasoetan; izan ere, ibai-ekosistemarekin zerikusi zuzena dutela jotzen da, eta horietan, herri-jabari hidraulikoaren kontserbazio-helburuak eta haiekin lotuta dauden sistema biologikoak bultzatu behar dira. KBEan dagoen lursail guztian, landaredi naturala lehenera ekartzea sustatuko da.</p> <p>KBE bakoitzerako helburu eta jarduera partikularrei buruzko 2. dokumentuan, KBE bakoitzeko proposatzen diren lehengoratzeko-helburuak zehaztu dira (ikus, halaber, Jarduera Mapa).</p>
1.JAR.3	<p>Arroaren ardura duen eskudun erakundearen aurrean, herri-jabari hidraulikoa zehaztea sustatutako da. Horretarako, erakunde horrek egindako edo balidatutako azterketa teknikoak hartuko dira abiapuntu, kontuan hartuta ezaugarri morfologikoak, azterketa hidrologikoak eta hidraulikoak eta eskuragarri dauden erreferentzia historikoak.</p>

KODEA	JARDUERAK IBAIETAN
	<p>Herri-jabari hidraulikoa adierazitako baldintzetan zehazteaz gain, KBE bakoitzeko «<i>ibai-lurraldea</i>» zehaztuko da; hau da, ibai-ekosistemarekin zerikusia duen eremua. Behar besteko zabalera eta jarraitutasuna izango du lurralde horrek, ibaiaren dinamika hidrogeomorfologikoa kontserbatzeko eta hari eusteko adinakoa, aniztasun ekologikoa ziurtatuko duen ibai-korridore jarraitua lortzeko adinakoa eta ibai-dinamikarekin zerikusia duten eremuak berreskuratzeko aukera emateko adinakoa. Bere baitan, gutxienez, 10 urteko errepika-denborako uraldiek urpean utzitako eremuak hartuko ditu, eta urbanizatu-tako eremuak, berriz, ez ditu bere baitan hartuko.</p>
1.JAR.4	<p>Arroaren ardura duen eskudun erakundearen aurrean, KBEen alorrean indarrean dauden emakida nagusietan aplikatzen diren ingurumen-emarien erregimena berrikustea sustatu-tako da. Horretarako, KBEetan funtsezko helburutzat hartutako habitatak eta espezieak babestea edo haien kontserbazio-egoera ona lortzea xede duten azterlan espezifikoak egingo dira.</p>
1.JAR.5	<p>Ibaitako KBEetan, lurrazaleko uren kalitatearen laginketa-sare bat diseinatuko da, eremu bakoitzeko ibai-ibilguen egoera ekologikoa nolakoa den zehazteko. KBEetan funtsezko elementutzat hartutako espezieen arrain-laginketa espezifikoak ere egingo dira; izan ere, hala, populazio guztien kontserbazio-egoera zehaztu ahal izango da. Kontrol guztiak Uraren Esparru Zuzentaruak ezarritako protokoloetara egokituko dira, bai eta zuzentaru horri jarraikiz egindako egoera ekologikoaren kalkulua ere.</p> <p>Laginketa-estazioak diseinatzekoan eta kokatzekoan, gainerako laginketa-sareak hartuko dira kontuan, Eusko Jaurlaritzarenak zein foru-aldundienak; horrela, bikoiztasunak eragotziko dira eta erabilitako baliabideak optimizatu ahal izango dira.</p> <p>EAEko ibaien egoera biologikoaren eta kimikoaren jarraipena egiteko lehendik zeuden laginketa-estazioez gain, beharrezkotzat hartzen da kontrolguneak ere jartzea, gutxienez, honako ibilgu hauetan (ikusitako Jarduera Mapa):</p> <ul style="list-style-type: none"> • ES2120013 LEITZARAN: 8 kontrolgune berri. Haietako hiru Leitzaran ibaiaren ardatzean kokatuta daude; goialdean, erdialdean eta behealdean, hurrenez hurren. Gainerako 5 guneak KBEaren barruan dauden 5 ibaiadar hauen bokaletan: Ubane/Ubaran, Santolaz, Lordiz, eskuinaldetik; eta Ibarrola eta Gorrotola, ezker-raldetik. • ES2120012 ARAXES: 3 kontrolgune ardatz nagusian. Bat goialdean, Lizartatik gora; eta beste biak, berriz, Lizartatik behera (horietako bat hirigunetik hurbil, eta bestea Leaburuko zerrategiaren parean). • ES2120005 ORIA GARAIA. Hiru kontrolgune berri: Oria ibaiaren goialdean (I. ibai-tartea), KBEaren goi-ibarrean; Agauntza ibaian, Lazkaotik behera bata eta goi-ibarrean bestea. • ES2130011 ARTIBAI: Kontrolgune berri bat, Markinatik behera. • ES2130010 LEA. Bi kontrolgune berri: Oiz errekan eta ardatzaren erdialdean, Aulestitik behera. • ES2110020 EGA – BERRON. Lau kontrolgune berri: Berron ibaiaren goialdean bat, Berrozi errekararekin bat egiten duen lekutik behera; Izki errekararen azken zatian beste bat, Berron ibaiarekin bat egin baino pixka bat lehenago; Berron errekan, Maetzutik eta hondakin-urak arazteko estaziotik behera hirugarrena; eta Lagran udalerraren paretik behera laugarrena.
1.JAR.6	<p>Urtean behin, KBE bakoitzeko txosten espezifiko bat egingo da; bertan, habitataren egoera ekologikoa zehaztuko da, eta, horrelakorik badago, habitataren kutsadura-iturriak eta izan diren aldaketak, bai eta egoera ekologiko ona ziurtatzeko beharrezkoak diren neurri zuzentzaileak ere.</p>

KODEA	JARDUERAK IBAIETAN
1.JAR.7	Oztopoak iragazkortzeko ibaietako KBE bakoitzerako proposatzen diren jardueri dagokienez (ikusitako Jarduera Mapa), aingirentzako igarobide espezifikoak gehitu behar dira, igarobide multiespezifikoak ez eraikitzea hautatzen den kasuetan –esaterako, alboetan ubideak eraikitzea edo eraiste partzialak egitea–. Gailu horiek instalatzerakoan, ibilguen behealdeetan jartzea da lehentasuneko.
1.JAR.8	KBEaren eragin-eremuan oztopoak iragazkortzeko lehendik dauden gailuen eraginkortasuna ebaluatuko da, eta egokiak ez badira, behar beste neurri hartuko dira KBEaren gunean funtsezko elementutzat hartutako arrain-faunaren eta gainerako espezieen joan-etorria (goranzkoa zein beheranzkoa) ziurtatzeko.
1.JAR.9	Harri-lubetak berriro landareztatzeko proiektuak eta ibaia bideratuta dagoen eremuen ertzetan landaketak egiteko proiektuak jarriko dira abian, ibilgutan itzala egin dezaten eta udan izaten diren tenperatura beroen eraginei irtenbidea emateko, ez baitago zuhaitz-landare dirik erriberetan.
1.JAR.10	<p>KBEaren eragin-eremuan oraindik abian jarri ez diren saneamenduko eta arazketako planak jarriko dira abian (2015. urterako EAEko saneamendu- eta arazketa-planari jarraikiz. URA. Uraren Euskal Agentzia).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Araxes: Hondakin-urak arazteko estazioa eraikitzea Lizartzan, bai eta saneamendu-kolektorea ere. Herrigune txikien saneamendua (Txarama, Leaburu, Gaztelu). • Oria Garaia: Zaldibiako saneamenduarekin konexioa, eta herrigune hauen saneamendua: Mutiloa, Gabiria, Altzaga, Arama, Gaintza, Abaltzisketa, Baliarain eta Orendain. • Barrundia: KBEra isurtzen duten herrigune txikien saneamendua (Aspuru, Hermua, Larrea, Elgea eta Ozaeta). • Ega – Berron: Haranara egiten diren isurketak biltzeko kolektorea. Hondakin-uren ponpaketa-estazioa, Alda industrialdea eta San Vicente de Aranan hondakin urak arazteko dagoen estazioa lotzeko. Lagranen hondakin urak arazteko estazioa eraikitzea. Kolektoreak eta hobi septikoak eraikitzea, arro hartzailearen biztanlegune isolatuetan. • Lea: Munitibar eta Aulesti udalerrien saneamendua. • Artibai: Berriatua – Ondarroa kolektorearen II. fasea, eta Ziortza – Bolivar udalerrien saneamendua hobetzea, biztanlegune isolatuen saneamenduz gain. <p>Halaber, KBEra isurtzen duten herriguneetan dauden arazketa-sistemen funtzionamendua- ren berriazko jarraipena egingo da: Markinako HUAE (Artibai), Maeztuko HUAE (Ega-Berron), Araia-Asparrenako HUAE (Arakil).</p>
1.JAR.11	KBEetan funtsezkotzat hartutako habitaten bilakaeraren jarraipena egiteko protokoloa ezarriko da (6 urtean behin); Habitategi buruzko Zuzentarauaren 17. artikuluan xedatutako txostena bidaltzeko nahikoa denbora eduki behar dela hartuko da kontuan.
1.JAR.12	Urarekin zerikusia duten eta eskualde biogeografiko atlantikoko ibaietako KBEetan oso azalera txikia hartzen duten beste habitat batzuen inbentarioa egingo da, eta beharrezkotzat hartzen bada, kartografia xehea ere bai; esaterako, honako hauena: 3150, Laku eutrofiko naturalak Magnopotamion edo Hydrocharition landarediarekin; 3260, Estaia muinotar eta menditarreko ibaiak, Ranunculion fluitantis eta Callitriche-Batrachion landarediarekin; 6430, Lautada-orletako megaforbio eutrofiko hidrofiloak. Habitat horien bilakaeraren aldian aldiko (6 urtean behin) jarraipena egiteko protokolo bat ezarriko da, eta lortutako emaitzak eta uren emari- eta kutsadura-mailak alderatuko dira.

KODEA	JARDUERAK IBAIETAN
1.JAR.13	Berariazko laginketak egingo dira, Batasunaren eta/edo eskualdearen interesekoak diren eta KBEen gunean ibai-ingurunearekin zerikusia duten ornogabeen presentziari buruz gehiago jakiteko. Laginketa horretan, bereziki erreparatuko zaie, hasiera batean, Batasunaren intereseko espezieei; esaterako, <i>Austropotamobius pallipes</i> , <i>Coenagrion mercuriale</i> , <i>Macromia splendens</i> , <i>Oxygastra curtisii</i> , <i>Margaritifera auricularia</i> eta <i>Margaritifera margaritifera</i> espezieei. Halaber, nahiz eta Habitategi buruzko Zuzentarauaren eranskinetan aipatzen ez diren, espezie hauei ere bereziki erreparatuko zaie, arrisku-egoera handian baitaude: <i>Coenagrion scitulum</i> , <i>Calopteryx xanthostoma</i> , <i>Calopteryx haemorrhoidalis</i> , <i>Onychogomphus uncatus</i> , <i>Boyeria irene</i> ...
1.JAR.14	Berariazko laginketak egingo dira, Habitategi buruzko Zuzentarauaren II. eranskinean (abenduaren 13ko 42/2007 Legearen II. eranskinean) adierazita dauden eta ibai-ingurumenarekin zerikusia duten flora-espezieen populazioak hautemateko, eta beharrezkoa izanez gero, kartografia egiteko; besteak beste, <i>Soldanella villosa</i> , <i>Woodwardia radicans</i> , <i>Trichomanes speciosum</i> eta <i>Culcita macrocarpa</i> espezieena. Horiez gain, ibai-ingurumenarekin zerikusia duten eta arriskupean dauden beste taxon batzuen laginketak ere egingo dira.
1.JAR.15	<p><i>Soldanella villosa</i>, <i>Trichomanes speciosum</i> eta <i>Woodwardia radicans</i> espezieen populazioak monitorizatuko dira aldian-aldian, bai eta KBEaren gunean arriskupean hautemandako gainerako flora-espezieenak ere. Gainera, kontserbazio-egoeraren, bilakaera demografikoaren eta haien habitatetan eragindako perturbazioen diagnostiko bat ere egingo da, populazio horien egoerari eusteko eta/edo haien egoera hobetzeko.</p> <p>Aipatu diren espezie horien kontserbazio-egoerari buruzko ebaluazioa sei urtean behin egingo da, gutxienez, Habitategi buruzko Zuzentarauaren 17. artikuluan xedatutako txostena bidaltzeko nahikoa denbora eduki behar dela kontuan hartuta. Arriskupean dauden Espezieen Espainiako Katalogoan edo Euskadiko Katalogoan adierazita dauden espezieei dagokienez, espeziearen estrategiak edo kudeaketa-planak beste aldizkakotasun bat adierazten ez badu, ebaluazioak sei urtean behin egingo dira, gutxienez, espezie «kaltebera» adierazitako espezieak badira, eta hiru urtean behin «galtzeko arriskuan» adierazitakoak badira.</p>
1.JAR.16	<p>KBEetan funtsezko elementutzat hartutako fauna-espezieen populazioen aldizkako jarraipena egingo da, eta egokitzen hartuz gero, kontserbazio-egoeraren, bilakaera demografikoaren eta haien habitatetan eragindako perturbazioen diagnostiko bat ere egingo da, populazio horien egoerari eusteko eta/edo haien egoera hobetzeko.</p> <p>Aurreko paragrafoen adierazitako espezieen kontserbazio-egoerari buruzko ebaluazioa sei urtean behin egingo da, gutxienez, Habitategi buruzko Zuzentarauaren 17. artikuluan xedatutako txostena bidaltzeko nahikoa denbora eduki behar dela kontuan hartuta. Arriskupean dauden Espezieen Espainiako Katalogoan edo Euskadiko Katalogoan adierazita dauden espezieei dagokienez, espeziearen estrategiak edo kudeaketa-planak beste aldizkakotasun bat adierazten ez badu, ebaluazioak sei urtean behin egingo dira gutxienez espezie «kaltebera» adierazitako espezieak badira, eta hiru urtean behin «galtzeko arriskuan» adierazitakoak badira.</p>
1.JAR.17	KBEetako habitat naturalek balioa galtzea eragiten duten flora-espezie exotiko inbaditzaileak (batez ere, <i>Fallopia japonica</i> , <i>Buddleja davidii</i> , <i>Arundo donax</i> eta <i>Phyllostachis aurea</i>) desagerrarazteko jarduerak eta haien aldizkako jarraipena egiteko jarduerak gauzatuko dira. Horretarako, habitat naturalen egiturari eta funtzioei kalterik eragingo ez dieten metodoak erabiliko dira. Makinak erabili eta fumigatze estentsiboak egin ordez, eskuz egiten diren teknikak eta tokian tokiko fumigatzeak egingo dira. Espezie horiek desagerrarazteko jarduerak floran adituak direnek kontrolatuko dituzte. KBE bakoitzerako proposatutako guneak Jarduera Mapan adierazita daude.
1.JAR.18	Fauna-espezie exotiko inbaditzaileen jarraipena egiteko eta haiek desagerrarazteko jarduerak jarriko dira abian aldian-aldian; lehentasuna izango dute funtsezko elementutzat hartutako espezieekiko eragin potentzial handiena duten espezieak (bisoi amerikarra, koi-pua, karramarro seinaleduna, karramarro gorria, ganbusia).

KODEA	JARDUERAK IBAIETAN
1.JAR.19	<p>Arriskupean dauden eta ibaietako KBEetako funtsezko elementutzat hartu diren espezie hauen kudeaketa-planak onar daitezen sustatuko da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Izokin arrunta. - Uhandre piriniotarra. - Ibai-karramarro autoktonoa. - Martin arrantzalea. - Errutilo hegatsgorria. - Desman piriniotarra, Araban. - <i>Woodwardia radicansa</i>. - <i>Soldanella villosa</i>. - <i>Trichomanes speciosuma</i>.
1.JAR.20	<p>KBEan dagoen ibaietako hegazti-faunaren (ur-zozoa, uhalde-enara eta martin arrantzalea) habitata hobetzeko jarduerak garatzeko proiektuak sustatuko dira (proiektu bat, KBE bakoi-tzean). Proiektuek zeregin hauek hartuko dituzte beren baitan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jarduera zein gunetan behar den identifikatzea. • Jarduerak zehaztea. • Proiektuak abian jartzea.
1.JAR.21	<p>Ibai-korridorea kontserbatzeak duen garrantziari buruzko ingurumen-heziketako eta -sentsibilizazioko jarduerak garatzea eremu horretan dauden ikastetxeetan, nekazarien elkartean eta basogintzako elkartean.</p>
1.JAR.22	<p>KBEetan funtsezko elementutzat hartutako espezieen habitatak kontserbatzeko jarraibide teknikoak idaztea eta hedatzea, bereziki espezie hauena: bisoi europarra, desman piriniotarra, ibai-karramarro autoktonoa eta Batasunaren intereseko flora-espezieak.</p>
1.JAR.23	<p><i>Ur-ekosistemak lehengoratzeko plan zuzentzailea</i> idaztea, EAEko plangintza hidrologikoan aurreikusitakoa.</p>

Jarduerak estuarioetan

Euskadiko barne-arroetako gai garrantzitsuen eskeman, Euskal Autonomia Erkidegoko Uraren Kontseiluak 2010eko maiatzaren 19an egindako bilkuran onartutakoan, zehaztutako jardueraildoekin bat egiteko, gaur egun drainatuta dauden edo betelana egina duten garai bateko hezeguneen eta lehengoratzeko aukera dutenen ingurumena berreskuratzeko jarduerak sustatuko dira. Dokumentu horretan adierazitakoari eta EAeko hezeguneetarako LApean xedatutakoari jarraikiz, alderdi hauek bere baitan hartuko dituen jardueraildo bat abian jartzea proposatzen da: *lurzorua-ren eskuratze publikoak eta hezeguneen ingurumena lehengoratzeko proiektuak gauzatzea; horrez gain, behar beste azterketa eta azterlan egitea, gauzatu beharreko jarduerak behar bezala definitzeko. Proiektu horiek idazteko irizpide orokorra, ahal del neurrian, ekosistemak jatorrian zituen ezaugarriak berreskuratzea izango da: gizakiak esku hartu aurretik zituen ezaugarriak berreskuratzea.*

KBE bakoitzerako helburu eta neurri partikularrei buruzko 2. dokumentuan, estuario-eremuko KBE bakoitzerako proposatzen diren berariazko lehengoratzeko jarduerak zehaztu dira.

Bestalde, ibaietan gauzatu beharreko jardueretarako adierazi bezala, zaintza-akordio horiek kudeaketa-esparru egokiak izan daitezke 2.JAR.4, 2.JAR.5, 2.JAR.6, 2.JAR.7, 2.JAR.8, 2.JAR.10 kodea duten jardueretarako.

KODEA	JARDUERAK ESTUARIOETAN
2. JAR.1	<p>Itsasadarraren ertzen ingurumena eta paisaia berreskuratzeko proiektuak sustatuko dira KBEaren eremu guztian. Hiri-lurzoruak edo azpiegiturek mugatutako eremuak kontuan hartzeaz gain, erriberako landaredia garatzea baldintzatzen duten belardiek, laborantzek eta baso-landaketek hartzen dituzten ibai-erriberak ere hartuko dira kontuan (ikusitako Mapa). Lehendabiziko eremuei dagokienez, trantsizio-eremuak sortzea izango du xede proiektuak, hirigintzako erabilerek eragin ditzaketen kalteentzako babes-pantailak edukitzeko. Bigarren eremuei dagokienez, erriberako landaredi naturala lehenera ekartzea izango du xede proiektuak; horretarako, habitat naturalak eta korridore ekologikoak gara daitezzen bultzatuko da.</p> <p>Jarduera-eremu hauek dute lehentasuna:</p> <ul style="list-style-type: none"> Urola: Hiri-lurzorua (Korta poligonoa) edo azpiegituren (N-634 eta GI-3760 erre-pideak, trenbidea, bideak, etab.) mugako zonaldeetan trantsizio-eremuak sortzea, zuhaitz-landaketak berriro eginda. Izan ere, hala, babes-pantaila bat eratuko da paduretako gunetan eragin daitezkeen kalteak txikiagoak izateko. Halaber, Korta poligonotik gora eta KBEaren eremua hasten den zatirainoko estuarioaren bi ertzetan erriberako landaredia lehengoratzeko. Oria: Itsasadarraren eskuinaldeko ertza, hiri-lurzorua mugako zonaldeetan (Anibarko portua, Ortzaka) eta Sariako ekialdetik gora eta eremuaren mugarainoko belardiek eta soroek hartzen duten zonaldeetan. Ezkerraldeko ibai-ertzean, Itzaoko ibarretik gora KBEaren eremuraino. Horrez gain, Marrota, Izoztegi eta Aginaga parreko erriberetan ere egingo dira jarduerak, padura funtzionala berreskuratzen ez den erribera-tarteetan, landatuta dauden zonaldeen mugetan.
2. JAR.2	<p>EAeko trantsizioko eta kostaldeko uren egoera ekologikoaren jarraipen-sareak lortutako datuen jarraipena, sare horretako estuario-estazioei dagokienez. Urtero, berariazko txosten bat egingo da KBE bakoitzeko. Egoera ekologikoren bat «Ona» kalifikazioa baino kaskarragoa bada, hori hala zergatik den aztertuko da, eta beharrezkoa izanez gero, egoera horri irtenbidea emateko berariazko neurriak proposatuko dira.</p> <p>Aipatutako sare horretan lehendik dauden laginketa-estazioei beste kontrolgune bat gehituko zaie, Iñurritza itsadarrean, KBEaren barruan.</p>

KODEA	JARDUERAK ESTUARIOETAN
2. JAR.3	<p>KBEaren eragin-eremuan oraindik abian jarri ez diren saneamenduko eta arazketako planak jarriko dira abian, eremu horretako isurketak desagerrarazteko. Horretarako, sare orokorrera bideratuko da eta ura araztuko da.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oria itsasadarra: Santiago eta Altxerri erreketara isurtzen duten biztanlegune txikien saneamendua, eta Aginaga eta San Esteban auzoen saneamendua osatzea. - Urola: Oikia eta Artadi auzoen saneamendua.
2. JAR.4	<p>KBEetako habitat naturalek balioa galtzea eragiten duten estuarioetako flora-espezie exotiko inbaditzaileak (batez ere, <i>Bacchais halimifolia</i>, <i>Stenotaphrum secundatum</i>, <i>Spartina alterniflora</i> eta <i>Spartina patens</i>) desagerrarazteko jardueren eta haien aldizkako jarraipena egiteko jardueren programa bat egingo da. Horretarako, habitat naturalen egiturari eta funtzioei kalterik eragingo ez dieten metodoak erabiliko dira (ikusi Jardueren Mapa). Makinak erabili eta fumigatze estentsiboak egin ordez, eskuz egiten diren teknikak eta tokian tokiko fumigatzeak egingo dira. Espezie horiek desagerrarazteko jarduerak floran adituak direnek kontrolatuko dituzte.</p>
2. JAR.5	<p>Estuarioan dauden paduretako habitaten (1110, 1130, 1140, 1220, 1310, 1320, 1330 eta 1420) jarraipena egitea (sei urtean behin), hartutako azaleran gertatutako aldaketen eta azaleraren bilakaeraren balorazioa, habitaten arteko loturaren balorazioa eta horietako bakoitzaren egitura-bilakaeraren balorazioa egiteko. Horretarako, behin betiko estazioak jarriko dira, kontserbazio-egoeraren bilakaerari buruzko azterlana egin ahal izateko. Habitategi buruzko Zuzentarauaren 17. artikuluan xedatutako txostena bidaltzeko nahikoa denbora edukitzeko moduan egingo da ebaluazio hori.</p>
2. JAR.6	<p>Dunetako habitaten (110, 2120, 2130*) jarraipena egitea (sei urtean behin), bai eta 4040* habitatarena ere (Atlantikoko eta Baltikoko kostaldeetako landaredia duten itsaslabarrak), hartutako azaleran gertatutako aldaketen eta azaleraren bilakaeraren balorazioa, habitaten arteko loturaren balorazioa eta horietako bakoitzaren egitura-bilakaeraren balorazioa egiteko. Horretarako, behin betiko estazioak jarriko dira, kontserbazio-egoeraren bilakaerari buruzko azterlana egin ahal izateko.</p>
2. JAR.7	<p>Hondartzak garbitzeko eta itsasaldiek ekarritako eta utzitako hondakinak aldi-aldi kantzeko lanak bateragarriak izango dira 1220 habitata (<i>Itsasoko hondakin-metaketetan hazten den landaredi iragankorra</i>) garatzen den eremuetako zaintza-lanekin; izan ere, EAEn oso gutxi dauden zenbait flora-espezierekin lotura du habitat horrek. Horretarako, hautematen diren eremuak balizatu egingo dira, eta adierazitako zaintza-jarduerak justifikatzen dituzten inguru-balioen berri emateko jarduerak jarriko dira abian.</p>
2. JAR.8	<p>Arriskupean dauden eta KBEaren gunean dauden flora-espezieen populazioak monitorizatu dira aldi-aldi. Gainera, kontserbazio-egoeraren, bilakaera demografikoaren eta haien habitatetan eragindako perturbazioen diagnostiko bat ere egingo da, populazio horien egoerari eusteko eta/edo haien egoera hobetzeko.</p> <p>Aipatu diren espezie horien kontserbazio-egoerari buruzko ebaluazioa sei urtean behin egingo da, gutxienez, Habitategi buruzko Zuzentarauaren 17. artikuluan xedatutako txostena bidaltzeko nahikoa denbora eduki behar dela kontuan hartuta. Arriskupean dauden Espezieen Espainiako Katalogoan edo Euskadiko Katalogoan adierazita dauden espezieei dagokienez, espeziearen estrategiak edo kudeaketa-planak beste aldizkakotasun bat adierazten ez badu, ebaluazioak sei urtean behin egingo dira, gutxienez, espezie «kaltebera» adierazitako espezieak badira, eta hiru urtean behin «galtzeko arriskuan» adierazitakoak badira.</p>
2. JAR.9	<p>Estuarioetako KBEetan funtsezko elementutzat hartutako fauna-espezieen populazioen monitorizazioa eta jarraipena aldi-aldi egingo da, eta kontserbazio-egoeraren, bilakaera demografikoaren eta haien habitatetan eragindako perturbazioen diagnostiko bat ere egingo da, populazio horien egoerari eusteko eta/edo haien egoera hobetzeko.</p>

KODEA	JARDUERAK ESTUARIOETAN
	Aipatu diren espezie horien kontserbazio-egoerari buruzko ebaluazioa sei urtean behin egingo da gutxienez, Habitategi buruzko Zuzentzarauaren 17. artikuluan xedatutako txostena bidaltzeko nahikoa denbora eduki behar dela kontuan hartuta. Arriskupean dauden Espezieen Espainiako Katalogoan edo Euskadiko Katalogoan adierazita dauden espezieei dagokienez, espeziearen estrategiak edo kudeaketa-planak beste aldizkakotasun bat adierazten ez badu, ebaluazioak sei urtean behin egingo dira, gutxienez, espezie «kaltebera» adierazitako espezieak badira, eta hiru urtean behin «galtzeko arriskuan» adierazitakoak badira.
2.JAR.10	Hegazti-faunari dagokionez, habia hemen egiten duten eta negua hemen igarotzen duten hegaztien urteroko errolda-kanpaina egun egiten den bezala egiten jarraituko da. Horrez gain, estuarioan habia egiten duten hegazti-populazioen kontserbazio-egoeraren eta bilakera demografikoaren diagnostiko bat egingo da, bai eta haien habitatetan eragindako perturbazioen analisi bat ere, populazio horien egoerari eusteko eta/edo haien egoera hobetzeko.
2. JAR.11	Urtero azterlan bat egingo da, estuarioek itsas hegaztientzat duten garrantzia baloratzeko. Estuarioetako bakoitzean errolda sistematikoak eta estandarrak egingo dira hamabostean behin, urtebeteko epean, ekainetik hurrengo urteko maiatza bitartean.
2. JAR.12	Fauna-espezie exotiko inbaditzaileen jarraipena egiteko eta haien desagerrarazteko jarduerak gauzatuko dira aldi-aldi (karramarro seinaleduna, karramarro gorria, koipua, ganbusia eta beste batzuk).
2. JAR.13	<p>Arriskupean dauden eta estuarioetako KBEetako funtsezko elementutzat hartu diren espezie hauen kudeaketa-planak onar daitezten sustatuko da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hegazti-fauna: Lezkari arrunta, benarriz gorritzta, txirritxi txikia eta mokozabala zuria. - Arantzarraina. - Apo lasterkaria. - <i>Alyssum loiseleurii</i>. - <i>Festuca vasconensis</i>. - <i>Galium arenarium</i>. - <i>Medicago marina</i>. - <i>Solidago v. macrorrhiza</i>. - <i>Limonium humilea</i>. - <i>Barlia robertiana</i>. - <i>Matricaria maritima</i>. - <i>Epipactis phyllanthesa</i>. - <i>Zostera noltii</i>.
2.JAR.14	Estuario-sistema kontserbatzeak duen garrantziari buruzko ingurumen-heziketako eta -sentsibilizazioko proiektu bat garatzea, ikastetxeentzat, tokiko administrazioaren teknikaientzat, lehen sektoreko elkarrekin, ingurumenarekiko interesa dutenentzat eta eremu horrekiko interesa duten beste gizarte-eragile batzuentzat.
2.JAR.15	Ingurumen-heziketako eta natura interpretatzeko proiektu bat egitea KBEaren alorrean. Horretarako, hegazti-faunaren ugaltoki ahulenetara eta haien negua igarotzen duten tokietara sartzeari debeatuko da, bai eta eremu horretan arrisku handien duten flora-habitata eta flora-espezieak dauden tokietara sartzeari ere, eta ordezko beste ibilbide batzuk egingo dira. Horrez gain, estuario-sistemako eremu garrantzitsuenen eta haien dituzten natura-balio garrantzitsuenen behatokiak eta dibulgaziorako panelak jarriko dira. Halaber, erabilera publikoaren kudeatzeko programa bat ere hartuko du bere baitan proiektuak, herritarrek beren borondatez KBEa zaintzen parte har dezaten sustatuko duena.
2.JAR.16	Estuarioei 1.JAR.23 neurria ere aplikatuko zaie, <i>EAEko ur-ekosistemak lehengoratzeko plan zuzentzailea</i> idazteari buruzkoa.

GEHIAGARRIA**Ibaien arteko lotura hobetzeko gailuen proiektuak bere baitan hartu behar duen gutxieneko edukia**

Ibaien arteko lotura lortzeko gailuak jartzea xede duten proiektuek alderdi hauek hartu behar dituzte kontuan:

- a) Helburutzat hartutako espezieak eta zehaztea zein diren espezie horien desplazamendu- edo migrazio-garaiak dagokion ibai-tartean, bai eta zer garaitan diren migrazio edo desplazamendu gehien ere.
  - Ibai-tarte horretan dauden edota egon daitezkeen espezieei buruzko laginketak eta datu fidagarriak kontsultatzea.
  - Espezie bakoitzak igeriketarako, jauzirako eta desplazamendurako duen gaitasuna definitzea, bai eta zer joera duen ere; horretarako, baldintza mugatzaileenak hartuko dira kontuan.
  - Zehaztea migrazio- edo desplazamendu-garaiak zein diren dagokion ibai-tartean.
- b) Igarobiderako gailua kokatzerakoan aintzat hartzea ibaiaren ezaugarriak, helburutzat hartutako espezieak eta ibai-tarte horren morfologia (deiak egiteko eremua, irteteko eremua, ibai-ertzetatik gailua dagoen tokira joateko baldintzak).
- c) Ur-emarien analisiak.
  - Ur-emarien serieak biltzea egunero.
  - Dagokion ibai-tartean izango diren emariak kalkulatzeko, kendu beharreko emarien erregimena aurreikustea eta kuantitatiboki zehaztea migrazio- edo desplazamendu-garaietan arrainak igarotzeko emari egokiena.
- d) Dikeen edo arrapalen neurriak edo ibai artifizialak justifikatzea. Hain zuzen:
  - Xurgatutako energia edo fluxu-abiaduren ezaugarriak, helburutzat hartutako espezieen, eta barreguneen, dikeen eta antzekoen arteko jauzien baldintzei dagokienez, besteak beste.
  - Sakonerak ibilguan.
  - Dikeen arteko isuri-mota. Ziprinidoentzat iragazkortu behar bada, isuri-mota «erdi-murgildua» izango da derrigorrean, eta urpean ere zuloak edukitzea ere derrigorrekoa izango da.
  - Ibaiak dituen gora-beheretarako egokiak diren emarientzako jauziaren funtzionamendu orokorra (eguneroko seriearen 25 eta 75 perzentilentzako gutxieneko baliozkotasuna). Ura dikean sartzeko, isuria erregulatzea beharrezkoa den ala ez justifikatzea.
- e) Eraikitze sistema definitzea (sarbideak, ur-agorrek, mteknikak, lehendik zeuden presa txikiak zati batean botatzea, etab.).
- f) Ondorioen analisiak eta prebentziozko neurrien eta neurri zuzentzaileen proposamenak.
- g) Beheranzko migrazio-mugimenduak bultzatzeko eta ubidearen sarrerako harguneko adar hodietan arrain-fauna ez sartzeko, beharrezko hesiak instalatu behar dira (barren artean 2 zentimetroko argia duten burdin hesiak, hesi sonikoak, etab.), eta beharrezkoa izanez gero, by-pass egoki bat jarriko zaio gailuari, fauna ibaira itzul dadin.

III. ERANSKINA, EKAINAREN 4KO 356/2013 DEKRETUARENA

«TXINGUDI-BIDASOA» KONTSERBAZIO BEREZIKO EREMUAREN (ES2120018) ETA
«TXINGUDI» HEGAZTIENTZAKO BABES BEREZIKO EREMUAREN (ES0000243) HELBURU
ETA JARDUERA BEREZIAK (*)

KOKAPENA ETA MUGAPENA**KOKAPENA**

Txingudi-Bidasoa KBEa Euskadiko itsasertzaren ekialdean dago, Gipuzkoako lurralde historikoan.

BGL izendatutako eremu horri buruzko datuen formulario normalizatuaren arabera, hauek dira eremu horri dagozkion oinarritzko parametro bereizgarriak:

Kodea	ES2120018
Izena	Txingudi-Bidasoa
BGL izendapenerako proposatutako data	1997/12
BGL izendatutako data	2004/12
Erdigunearen koordenatuak	W 1°46'47"/ N 43°20'56"
Azalera (ha)	139,05
Gehieneko altitudea (m)	22,4
Gutxieneko altitudea (m)	0
Batez besteko altitudea (m)	7,1
Administrazio-eskualdea(k)	Gipuzkoa (% 100)
Eskualde biogeografikoa	Atlantikokoa

Bestalde, hauek dira HBBE izendatu zen eremuaren parametroak:

Kodea	ES0000243
Izena	Txingudi-Bidasoa
HBBE sailkapena jaso zuen data	2000/11
Erdigunearen koordenatuak	W 1°48'20"/ N 43°21'0"
Azalera (ha)	138,00
Gehieneko altitudea (m)	20
Gutxieneko altitudea (m)	10
Batez besteko altitudea (m)	10
Administrazio-eskualdea(k)	Gipuzkoa (% 100)
Eskualde biogeografikoa	Atlantikokoa

KBEren eta HBBEren azalera Irungo eta Hondarribiko udalerrien artean banatzen da. Udallerri horiek dira aipatutako eremu horien eragin sozioekonomikoko esparruak, Euskal Herriko Natura Babesteko 16/1994 Legearen 22. artikuluaaren arabera. Azalari buruzko datuak ondorengo tauletan zehazten dira:

(*) KBEari eta HBBEari buruzko dokumentazio osoa interneteko helbide honetan kontsultatzea aholkatzen da:
<http://www.euskadi.net/natura2000>

2013ko uztailaren 24a, asteazkena

KBEren eremua:

Udalerrria	KBEren azalera (ha)	Udalerriaren azalera (ha)	% azalera
Hondarribia	23,65	2.975,19	0,79
Irun	115,40	4.188,17	2,76

HBBEren eremua:

Udalerrria	KBEren azalera (ha)	Udalerriaren azalera (ha)	% azalera
Hondarribia	70,69	2.975,19	2,38
Irun	67,36	4.188,17	1,61

MUGAPENA

ES2120018 «Txingudi-Bidasoa» KBEaren eta ES0000243 «Txingudi» HBBEren muga-pena hemen dago: Mugapena (E 1:10.000).

EZAUGARRI EKOLOGIKOAK ETA FUNTSEZKO ELEMENTUAK

BATASUNAREN ETA ESKUALDEAREN INTERESEKO HABITATEN ETA ESPEZIEEN INBENTARIOA

Hurrengo lerroetan, ES2120018 «Txingudi-Bidasoa» KBEan dauden Batasunaren eta/edo eskualdearen intereseko habitatak eta espezieak zerrendatu dira.

Batasunaren intereseko habitatak

Atal honetan, Txingudi – Bidasoa KBEan kartografiatutako Batasunaren intereseko habitatak zerrendatu dira. Zenbakera bat dator Habitategi buruzko Zuzentarauaren I. eranskineko eta Natura Ondareari eta Biodibertsitateari buruzko abenduaren 13ko 42/2007 Legeko kodeekin. (*) ikurrak Lehentasunezko Habitata dela adierazten du.

1130 – Estuarioak.

1140 – Ordoki lohitsuak edo hareatsuak, itsasbeheran urpean geratzen ez direnak.

1310 – Paduretako halofiloen urteroko landaredia (Urteroko landaredi aitzindaria: *Salicornia* eta eremu lohitsueta beste espezie batzuk).

1320 – *Spartina* generoko espezieen belardiak (*Spartina* generoko espezieen larreak: *Spartinion maritimae*).

1330 – Paduretako belardi-ihidi halofiloak (larre gazi atlantikoak: *Glauco-Puccinellietalia maritimae*).

1420 – Paduretako sastrakadi halofiloak (Sastrakadi halofilo mediterraneoak eta termoatlantikoak: *Sarcocornetea fruticosi*).

6510 – Behe-altitudeko sega-belardi txiroak (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*).

91E0* *Alnus glutinosa* eta *Fraxinus excelsior* espezieen baso alubialak (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*).

Hurrengo taulan, Txingudi-Bidasoa KBEan kartografiatutako habitat bakoitzaren azalera, estaldura, adierazgarritasuna eta kontserbazio-egoera adierazi dira. Kontserbazio-egoera zehazteko, adituen irizpideak, egindako landa-ikerketa eta zenbait iturri bibliografiko hartu dira oinarri¹. Erreferentzia horiei buruzko datuak KBE honetako elementu bereizgarri eta adierazgarri bakoitzaren kontserbazio-egoerari buruzko fitxan irakur daitezke, dokumentu honen eranskinean.

¹ Ingurumeneko eta Landa eta Itsas Inguruneko Ministerioa (2009). Espainian Batasunaren intereseko habitat-motak kontserbatzeko aurretiko oinarri ekologikoak.

Izena	Kodea	Azalera (ha)	Eremuaren zer %	Adierazgarritasuna	Kontserbazio-egoera
Estuarioak	1130	76,83	55,25	B	Desegokia
Ordoki lohitsuak edo hareatsuak, itsasbeheran urpean geratzen ez direnak.	1140	8,06	5,80	B	Desegokia
Paduretako halofiloen urteroko landaredia	1310	0,16	0,11	C	Kaskarra
Spartina generoko espezieen belardiak	1320	3,32	2,39	B	Kaskarra
Paduretako belardi-ihidi halofiloak	1330	8,04	5,78	B	Desegokia
Paduretako sastrakadi halofiloak	1420	0,89	0,64	C	Kaskarra
Sega-belardiak	6510	14,67	10,55	C	Desegokia
Haltzadien eta lizardien baso alubialak	91E0*	1,51	1,09	C	Kaskarra
Guztira		93,02	66,89		

Aztertutako habitat-moten estaldura ez dator guztiz bat eremu hori Batasunaren Garrantziko Leku izendatzeko Europako Batzordeari bidalitako datuen formulario normalizatuan adierazitakoarekin. Alde horien arrazoia da 2003. urtean BGLaren datuak jakinarazterakoan erabilitako eskala eta lan-metodologia eta KBEa izendatzeko gaur egungo lanetan erabilitakoa desberdinak direla. 2003. urtean, 1:25.000 eskala erabili zen²; gaur egungo lanetan, berriz, 1:5.000 eskala erabili da.

Hauek dira 2004an Europako Batzordeak onartutako BGLen agertzen diren Datuen Formulario Normalizatuan adierazitako habitatekiko desberdintasun nagusiak:

- 1140 habitatak —Ordoki lohitsuak edo hareatsuak, itsasbeheran urpean geratzen ez direnak— itsasbeheran agerian geratzen diren itsas hondoak dira, lohitsuak izan nahiz hareatsuak; oro har, alga urdinek eta diatomeoek kolonizatuta daude, eta landare baskularrik gabeak dira edo *Zostera noltii* taxona dago bertan. Habitat hori ez zen agertzen BGLaren Datuen Formulario Normalizatuan. Kartografian zaila da habitat hori zehaztasunez mugatzea; izan ere, airetik ateratako argazkia itsasbehera handieneko unean egin behar da. Baina, hala ere, topatu dugu Txingudi-Bidasoa eremuan, haren zati handi batean, baina azalera txikiko eremuetan. Plaiiaundiren iparraldean bada nabarmentzeko azalera bat: *Zostera noltii* taxoiak hartzen duen eremua da, eta Gipuzkoan habitat mota horren bereizgarri den taxonaren populazio bakarra da. Guztira 8,06 ha hartzen ditu.

² 2003. urtean, Eusko Jaurlaritzak EAEko egungo landarediaren mapa eguneratzen hasi zen (1:25.000 eskala); horretarako, interpretazio- eta informatika-teknika berriak hartu ziren oinarri; une hartako plangintzarekin bat zetorren lan-eskala erabili zen (1:10.000); eta legenda EUNIS (European Nature Information System) Europako izendapenaren arabera egokitu zen. Mapa egiteaz gain, beste eranskin batzuk egin ziren: transposizio-etaulak (pasabideak) maparen legendaren (EUNIS kodea) eta Batasunaren intereseko habitaten artean (Habitategi buruzko Zuzentarauaren I. Eranskina).

- 1150* «Kostaldeko urmaelak» habitata ez dugu dokumentu honetan sartu, nahiz eta formularioan agertu. Duela gutxi zenbait urmael artifizial sortu diren arren, ezin dira habitat horrekin parekatu, artifizialak direlako, batetik, eta dinamika natural urria dutelako, bestetik.
- 6510 habitata -sega-belardiak-, ez zen jaso 2004ko formularioan. Baina oso habitat arrunta da ingurunean eta KBEan ere badago, Bidasoa eta Jaizubiaren inguruko lur alubialen zati bat horrelakoa baita.

KBE honetako intereseko habitaten banaketa erantsitako kartografian adierazi da «Batasunaren intereseko habitaten mapa».

Batasunaren eta/edo eskualdearen interesekoa den eta arriskupean dagoen landaredia

Txingudi-Bidasoa KBEan, ez da aurkitu Habitategi buruzko 92/43/EEE Zuzentarauaren II. eranskinean eta Natura Ondareari eta Biodibertsitateari buruzko abenduaren 13ko 42/2007 Legean jasotako landare-espezierik.

Hala ere, eremu horri buruzko datuen formulario normalizatuaren eta «EAEko landaredi baskularraren zerrenda gorriaren»³ arabera, Txingudi-Bidasoa KBEaren eremuan intereseko flora-espezie hauek aipatu dira:

Espezia	Arriskupean dauden Espezieen Euskadiko Katalogoan duen babes-kategoria	EAEko floraren zerrenda gorria (NKNBren eskualdeko kategoriak)
<i>Zostera marina</i>	-	DE
<i>Zostera noltii</i>	GA	GA
<i>Cochlearia aestuaria</i>	K	K
<i>Juncus acutus</i>	B	IA
<i>Salicornia dolichostachya</i>	B	IA
<i>Salicornia lutescens</i>	B	IA
<i>Salicornia obscura</i>	B	IA
<i>Ruppia maritima</i>	-	-

DE: desagertuta eskualdean; GA: galtzeko arriskuan; K: kaltebera; B: bakana; IA: ia arriskupean.

Batasunaren eta/edo eskualdearen interesekoa den eta arriskupean dagoen fauna

Hurrengo taulan, Txingudi-Bidasoa KBEaren barneko Batasunaren edo eskualdearen intereseko animalia-espezieak zerrendatu dira, eta adierazi da zer eranskinetan dauden jasota eta nola katalogatu diren. I. eranskinean jasota daude espazio horretan adierazgarriak diren espezieen kontserbazio-egoeren fitxak.

Hegaztiei dagokienez, taula honetan jasota daude estuarioan adierazgarrienak diren espezieak, eta adierazten da Hegaztiei buruzko Zuzentarauko⁴ I. eranskinean jasota dagoen espezia den ala ez. Horrez gain, dokumentu honen II. eranskinean jasota dago Txingudin aldian-aldian egiten diren zentsuetan hauteman diren espezie guztien zerrenda.

³ Ingurumen, Lurralde Plangintza, Nekazaritza eta Arrantza Saila. 2010. EAEko Landaredi Baskularraren Zerrenda Gorria.

⁴ Hegazti basatiak babesteari buruzko 2009/147/EE Zuzentaraua

Espezia	Habitatet buruzko Zuzentaraua	Hegaztiei buruzko Zuzentaraua	Arriskupean dauden espezieen Espainiako katalogoa	Arriskupean dauden espezieen Euskadiko katalogoa	Kontserbazio- egoera
ARRAINAK					
<i>Gasterosteus aculeatus</i> (arrain hiruarantza)				K	Kaskarra
<i>Alosa alosa</i> (kolaka)	II, V			B	Ez dakigu
<i>Salmo salar</i> (izokina)	II, V				Desegokia
<i>Petromyzon marinus</i> (itsas lanproia)	II				Ez dakigu
ANFIBIOAK					
<i>Bufo calamita</i> (apo las- terkaria)	IV			K	Kaskarra
HEGAZTIAK					
<i>Pandion haliaetus</i> (arrano arrantzalea)		I	K	B	Kaskarra
<i>Acrocephalus paludicola</i> (ur-benarriza)		I	*	IB	Kaskarra
<i>Charadrius dubius</i> (txirri- txo txikia)			*	K	Kaskarra
<i>Platalea leucorodia</i> (mo- kozabal zuria)		I	*	K	Desegokia
<i>Nycticorax nycticorax</i> (amiltxori arrunta)			*	B	Desegokia
<i>Porzana porzana</i> (uroi- landa pikarta)			*	IB	Kaskarra
<i>Rallus aquaticus</i> (uroi- landa handia)				B	Desegokia
<i>Numenius arquata</i> (kur- lita handia)		II		-	Kaskarra
ORNOGABEAK					
<i>Lucanus cervus</i> (arkanbe- lea)	II		*		Ez dakigu

KBEko faunaren egoera babestutako faunaren hainbat zerrendatan. GA: galtzeko arriskuan; K: kaltebera; B: bakana; IB: interes berezikoa; (*): Babes Bereziko Erregimeneko Basaespezieen Zerrendan (139/2011 Errege Dekretua, otsailaren 4koa) jasotako espezia.

Azpimarratu behar da eremuan ez dela hauteman igarabarik (*Lutra lutra*) Txingudi-Bidasoa KBEaren datuen formulario normalizatuan agertu arren. Argitaratutako informazioari erreparatzen badiogu⁵ ez dago, azken urteetan, igarabaren presentziaren aipamenik, eta azken aipamen bibliografikoak 1960ko hamarkadakoak dira (Blas-Aritio, 1970). Dena den, azpimarratu behar da Nafarroan espezie hori hautemateko egin diren laginetan ikusi dela lurralde horretan berreskuratu egin dela espezia (argitaratutako

⁵ López de Luzuriaga, J., I. Zuberogoitia eta J. Zabala (2008). La nutria en el País Vasco. 207-215 orrialdeak. In: J. M. López-Martín eta J. Jiménez (eds.). *La nutria en España. Veinte años de seguimiento de un mamífero amenazado*. SECEM, Malaga.

datuei buruz ari gara), eta ongi zabaldua dagoela, gainera, eta Bidasoa ibaian ere ikusi dela⁶. Nafarroan zabaltzen ari dela ikusita, eta Bidasoa ibaian ere izan badela jakinda, ez da baztertu behar ibai horren Gipuzkoako tartea koloniza dezakeenik laster, eta, izan ere, ibaiaren Nafarroako ibai-zatian egindako azken laginketetan ikusi dute Endarlatzako eremuan izan badela, Gipuzkoako mugaren ondo-ondoan.

Txingudi-Bidasoa eremuaren datuen formulario normalizatuan bisoi europarraren (*Mustela lutreola*) presentzia ere aipatzen da, baina ez dago egiaztatua presentzia egonkorrik duenik azken urteetan⁷. Dena den, jakin badakigu Bidasoa ibaiaren Nafarroako ibai-tartean badela, eta, horrenbestez, litekeena da Gipuzkoako ibai-zatian espezie horren ale gazteak etortzea noizean behin, hedatze-prozesuaren baitan.

KUDEAKETARAKO FUNTSEZKO ELEMENTUEN HAUTAKETA

KBE/HBBEn sartuta dauden eta kontserbatu beharrekoak diren elementu guztien artean, elementu hauek hartu dira lehentasunezkoak: Batasunaren interesekoak diren eta arreta berezia behar duten eremu horretako habitatak eta espezieak, edo lekua bereizgarri egiten duten eta BGL izendatzeko arrazoi izan ziren balioak dituztenak. Elementu horietarako, berariazko kontserbazio-helburuak proposatu dira, bai eta helburu horiek lortzeko neurriak ere.

KBE/HBBE horretan, funtsezko elementu horiek hautatzeko, irizpide hauei jarraitu zaie:

- Eremu horretan bereziki adierazgarriak diren habitatak edo espezieak izatea, garrantzitsuak direnak eskualdeko, herrialdeko eta Batasuneko Natura 2000 Sarearen barnean, kontserbazioari begira; eta haien kontserbazio-egoera kaskarra izatea eta hura sustatze aldera kudeaketa-neurri aktiboak behar izatea.
- Habitat edo espezie horiei buruzko informazio teknikoan edo zientifikoan jasota egoatea egoera kaskarrean daudela edo neurri egokiak hartu ezean hala egon daitezkeela; edota habitat edo espezie horiek adierazle garrantzitsuak izatea talde taxonomikoen eta ekosistemen aberastasunari eta biodibertsitatearen gaineko presioari begira, eta horregatik monitorizazio-lanetan ahalegin berezi bat behar izatea.
- KBEan dauden Batasunaren eta/edo eskualdearen intereseko habitatak eta espezieak barnean hartzen dituzten intereseko prozesu ekologikoak eta dinamikak aintzat hartzea.

Irizpide horiek oinarritzat hartuta, ondorioztatu da hauek direla KBE eta HBBE kontserbatu beharreko funtsezko elementuak:

- Estuario (EBko kodea: 1130), barne hartuta estuarioa migrazioetan igarotzeko eta egokitzeko eremutzat duten espezieak: izokina (*Salmo salar*), kolaka (*Alosa alosa*), itsas lanproia (*Petromyzon marinus*) –hirurak ere Batasunaren interesekoak dira–, eta itsas amuarraina (*Salmo trutta trutta*) eta aingira (*Anguilla anguilla*).

⁶ Urra, F. eta D. Campeón (2008). La nutria en Navarra. 197-205 orrialdeak. In: J. M. López-Martín eta J. Jiménez (eds.). *La nutria en España. Veinte años de seguimiento de un mamífero amenazado*. SECEM, Málaga.

⁷ González-Esteban, J., Villate, I., Irizar, 2001. *Distribución del visón europeo en los Territorios Históricos de Gipuzkoa y Bizkaia*. In: TRAGSA. *Distribución y estudio ecopatológico del visón europeo en las provincias de Burgos, La Rioja, Álava, Soria, Zaragoza, Navarra, Cantabria, Gipuzkoa y Bizkaia*. Ingurumen Ministerioa. Dirección General de Conservación de la Naturaleza. 235-257 orrialdeak.

Funtsezko elementu horren barne daude, halaber, azken urteetan Plaiaundi eremuan sortutako putzu eta urmael artifizialak –ur gezako urmaelak ere bai–, estuario-dinamikarik ez duten arren interesekoak baitira lekuan kontserbatu beharreko espezieen habitat moduan.

- Hegazti-fauna (multzo funtzionalak eta interes bereziko espezieak diren kontuan hartuta banatuta).
  - Errekarrietako eta ezpondetako hegaztiak. Txingudín talde horretako ezohiko zenbait espeziek egiten dute habia; esate baterako, txiritxo txikiak, martin arrantzaleak eta uhalde-enarak.
  - Zikonformeak. Talde horren barruan, aipagarriak dira mokozabal zuria (*Platalea leucorodia*) eta koartzatxo txikia (*Egretta garzetta*), Txingudín ohikoak diren hegazti migratzaileak.
  - Anatidak. Talde horretako bi espezie dira habiagileak estuarioan (basahatea eta ipar-ahatea) eta beste askok migrazioan erabiltzen dute edo bertan pasatzen dute negua.
  - *Rallidae* familiakoak. Talde horretako 5 espezie badirela egiaztatu da, eta horietako hiru habiagileak dira: uroilanda handia, uroilo arrunta eta kopetazuri arrunta.
  - Paseriformeak. Espezie bereziena, arraroa delako eta kontserbazio-egoera txarra duelako, ur-benarriza da (*Acrocephalus paludicola*). Mundu osoan arriskupean dagoen espeziea da eta lehentasunezko zat jotzen da Europan espezie horren kontserbazioa.
- Apo lasterkaria (*Bufo calamita*).
- Arrain hiruarantza (*Gasterosteus aculeatus*).

KONTSERBAZIO HELBURUAK ETA NEURRIAK

Txingudi-Bidasoa KBEa kontserbatzeko neurriak dokumentu hauetan jasotakoak dira: 1. dokumentuan «*Jarraibideak, araudiak eta baterako jarduerak*» -neurri horiek ibaien eta estuarioen KBE guztietan dira aplikagarriak-, eta 2. dokumentu honetan «*Helburu eta jarduera partikularrak*». Dokumentu honetan sartzen dira Txingudi HBBERi buruzko kontserbazio-neurriak ere.

KONTSERBAZIO-HELBURUAK ETA -NEURRIAK, FUNTSEZKO ELEMENTU BAKOITZEKO

Hurrengo tauletan, Txingudi-Bidasoa KBEaren eta Txingudi HBBERen kudeaketarako funtsezkotzat jo diren elementuen kontserbazio-helburuak eta -neurriak zehaztu dira. Neurri horiek aplikatzeko tarteak erantsitako Jardueren mapa adierazi dira.

ESTUARIOA (EB-KO HABITAT KODEA: 1130)

Justifikazioa

Estuarioak itsasoko eta ibaietako inguruneen artean dauden natura-sistema garrantzitsuak dira, eta ekosistema emankorrenetakoak dira. Birsortzeko gaitasun handia dute.

Estuarioetan dagoen itsasaldi-dinamika oso aldakorra da; izan ere, sedimentazio- eta higadura-prozesuak ezin dira aurreikusi eta era askotako inguruneak eta habitatak sortzen dituzte. Aldakortasun horri esker dute, hain zuzen ere, halako interes handia biodibertsitatearen ikuspegitik.

Estuarioek lotura-funtzio garrantzitsua dute beste estuario batzuekin eta ibai-ekosistemarekin. Flora- eta fauna-biodibertsitate handia dute.

Bidasoa ibaiadarrak eta Jaizubia errekek padura funtzionaleko zenbait gune dituzte, balio eta interes handiko fauna eta flora duten guneak. Batasunaren intereseko habitatak daude, eta erlazio eta lotura estua dute elkarrekin. Habitat horietako batzuk urriak dira EAEn, eta ondo ordezkaturik daude Bidasoaren estuarioan. Gainera, oraindik jarduera tradizional batzuk egiten direnez, eta eremu horretako zona batzuk itsasaldi-dinamikarako berreskura daitezkeenez, sistema honek balio eta ahalmen handia du.

KBEko estuario-sisteman, estuarioaz gain (EBko habitat kodea: 1130 Estuarioak) habitat hauek daude: 1140 Ordoki lohitsuak edo hareatsuak, itsasbeheran urpean geratzen ez direnak; 1310 Paduretako halofiloen urteroko landaredia; 1320 *Spartina* belar-motako belardiak; 1330 Paduretako belardi-ihidi halofiloak; eta 1420 Paduretako sastrakadi halofiloak.

Bidasoaren itsasadarreko estuarioa interes bereziko eremua da flora eta fauna kontserbatzeko, arriskupean dagoen floraren eta faunaren Euskadiko katalogoan sailkatuta dauden espezieen populazioak baitaude bertan, eta baldintza egokiak ditu populazio horiek gara daitezen. Mehatxatua dagoen flora-espezieen artean, *Zostera noltii* da aipagarriena, estuario horretan baitago Euskadiko kostaldean espezie horren populazioa bakanetakoa.

Beste fauna-balio batzuen artean, arrain-fauna bereziki aipagarria da. Bidasoan (unitate hidrologikoa oro har hartuta) komunitate potentzialeko espezie guztiak daude: 11 arrain-espezie daude, bi amuarraintzat hartuta, hots bertan bizi dena eta migratzailea (itsas amuarraintzat *Salmo trutta morpha trutta*). Bada aipatzeko moduko kontu bat: migratzaile handiak diren espezie guztiak izaten jarraitu duen ibai-arro bakarra da Gipuzkoan. Espezie horiek estuarioa migrazioetan igarobide moduan eta girotzeko erabiltzen dute, eta hauek dira: 4 espezie anadromoak (izokina, itsas amuarraintzat, koloka eta itsas lanproia —ia ez dago horri buruzko daturik, baina badirudi ibai berririko kolonizatu duela azken urteetan—) eta espezie katadromo bat, aingira. Oso aipagarria da, halaber, arrain hiruarantzaren Gipuzkoako populazioa bakarra eremu horretan dagoela (espezie hori arriskupean dauden espezieen Euskadiko katalogoan sartuta dago, kaltebera moduan).

Azkenik —eta agian hori da alderdi garrantzitsua—, aipatu behar da Bidasoaren estuarioak garrantzi estrategiko handia duela hegazti-faunarentzat, bai negua igartzeko bai atsedean hartzeko, eta Euskadiko bigarren hezegune garrantzitsua da. 290 hegazti-espezie baino gehiago aipatu dira, eta horietatik 63 Hegaztiei buruzko Zuzentarauaren I. eranskinean sartuta daude. aliotak (*Gavia sp.*), mokozabalak (*Platalea leucorodia*), txori zezenak (*Botaurus stellaris*), arrano arrantzalea (*Pandion haliaetus*), ur-benarriza (*Acrocephalus paludicola*) eta beste hainbat eta hainbat.

Kontserbazio-egoera

Bidasoako itsasadarreko estuario-sistemak balio ekologiko handia du, nahiz eta urteetan zehar eraldaketa handiak izan dituen. Izan ere, ingurune horietako berezko ekosistemek irauten dute zenbait lekutan, nahiz eta kontserbazio-egoera hobetzeko modukoa den. Horixe gertatzen da Bidasoa ibaiko uharteekin: habitat potentzialak berez birsortzeko ahalmen handia dutela ikusi da, haietan zeuden baratz gehienen ustiapena utzi denean ikusi ahal izan denez.

Horrez gain, Plaiaundiko eta Jaizubiako padurak azpimarratu behar dira, habitat aniztasun interesgarria baitute berriro, duela gutxi gauzatu diren lehengoratzeko-proiektuei esker.

Bi jarduera horiek, Bidasoako uharteen berezko birsortzeak eta ibilguetako uren kalitatea hobetzeak, aukera eman dute, lehen aldiz, paduraren azalera handitzeko eta haren baldintzak hobetzeko, azken mendeetan alderantzizko prozesua izan ondoren.

EAEko trantsizio-uren eta itsasertzeko uren egoera ekologikoaren jarraipena egiteko sarearen datuek erakusten dute estuarioaren egoera ekologikoak hobera egin duela. 2003. urtetik aurrera, «Ona» kalifikazioa lortu dute, baina, batzuetan, estuarioko zenbait laginketa-estaziotan, ikusi da zenbait parametrok atzera egin dutela eta kalifikazioa «Onargarria» mailara jaitsi da. Horrek iradokitzen du eremu horretan badela ingurumen-presioren bat, nolakoa den ondo ez dakiguna.

Estuario horren aurreko kontserbazio-egoera oso kaskartzat jo beharko genuke: leku gehiengan betelana eginga zegoen, ibaiertzak hormigoiz estalita, EAEko azpiegitura- eta biztanle-kontzentrazio handieneko eremua zen, eta uren eutrofizazio-maila oso handia zen.

Eta, hala ere, Txingudik Europako hezegune garrantzitsuenetakoa izaten jarraitu du hegazi-migratzaileentzat, eta Euskadiko gainerako estuarioetan oso arraroak diren espezieen babesleku; adibidez, arrain hiruarantzaren eta *Zostera noltii* taxonaren populazioak izan ditu.

Gaur egun, badirudi inguruneak bermatuta duela iraupena, eta ez direla hirigintza-garapenak egingo eta baliabideen erabilera okerra egingo. Horrez gain, baratzetarako eta nekazaritzarako erabiltzen diren lursailak ditu inguratzen, eta horrek paisaiaren aniztasuna handitu eta biodibertsitatea hobetzeaz gain, gizakiaren eragina indargetzeko ere balio dute. Etorkizunean padura handitzeko gorde daitezkeen lur-eremuak ere izan daitezke, gainera.

Aurrekoari erreparatu, esan daiteke Bidasoaren estuarioak (EBko kodea: 1130) kontserbazio-egoera **dese-gokia** duela, egoera ona izatea eragozten duten presioak baititu oraindik ere.

ONDORIOAK				
	Ona	Desegokia	Txarra	Ez dakigu
Banaketa-eremua		X		
Azalera		X		
Egitura eta funtzio espezifikoak		X		
Etorkizunerako aurreikuspenak		X		
Kontserbazio-egoera		Desegokia		

KBEan habitat hauek daude: 1130 Estuarioak; 1140 Ordoki lohitsuak edo hareatsuak, itsasbeheran urpean geratzen ez direnak; 1310 Paduretako halofiloen urteroko landaredia; 1320 *Spartina* belar-motako belardiak; 1330 Paduretako belardi-ihidi halofiloak; eta 1420 Paduretako sastrakadi halofiloak. Habitat horiek, guztira, KBEaren 76,83 ha hartzen dituzte; hots, eremuaren guztizko azaleraren % 55,25.

Sistema honetako habitat adierazgarriena, 1130 habitata kontuan hartu gabe, 1140 habitata da: KBEaren 8,06 ha-ko azalera hartzen du, eta estuario-habitaten guztizko azaleraren % 5,8 da. Gune txikiak dira, ibai-ertzetatik gertu daude, bai eta paduretan mareen eraginez sortzen diren kanaletan ere. Estuario-sistemarako adierazitako kontserbazio-egoerarekin bat etorri, habitat horren kontserbazio-egoera ere **desegokia** dela jo dezakegu.

ONDORIOAK				
	Ona	Desegokia	Txarra	Ez dakigu
Banaketa-eremua		X		
Azalera		X		
Egitura eta funtzio espezifikoak		X		
Etorkizunerako aurreikuspenak		X		
Kontserbazio-egoera		Desegokia		

Gainerako habitatak askoz urriagoak dira:

- 1310 habitata (Paduretako halofiloen urteroko landaredia) oso habitat urria da eremuan: pare bat orban soilik daude Plaiaundiko urmaeletako batean, eta 0,16 ha-ko azalera soilik dute, estuario-habitataren guztizko azaleraren % 0,11 besterik ez. Habitat horren kontserbazio-egoera **txarra** da.

ONDORIOAK				
	Ona	Desegokia	Txarra	Ez dakigu
Banaketa-eremua			X	
Azalera			X	
Egitura eta funtzio espezifikoak			X	
Etorkizunerako aurreikuspenak			X	
Kontserbazio-egoera			Kaskarra	

- *Spartina* generoko espezieen belardiak (1320 habitata) oso urriak dira: KBEaren azaleraren % 2,39 soilik hartzen dute, eta Jaizubia errekan soilik agertzen dira, belardi txikiak osatuz. Aipatu behar da *Spartina alterniflora* espezie inbaditzailea dela kasu guztietan, eta horregatik, habitat horren kontserbazio-egoera **kaskarra** da.

ONDORIOAK				
	Ona	Desegokia	Txarra	Ez dakigu
Banaketa-eremua		X		
Azalera		X		
Egitura eta funtzio espezifikoak			X	
Etorkizunerako aurreikuspenak			X	
Kontserbazio-egoera			Kaskarra	

- 1330 habitata itsas ihiz osatuta dago, funtsean, eta eremuaren % 5,78 hartzen du. Bidasoaren uharteen zati handi bat hartzen dute, eta Jaizubia eremuan orban txiki batzuk daude. Mehatxupean dago, *Baccharis halimifolia* landare inbaditzailea aurrera egiten ari baita. Kontserbazio-egoera **desegokia** da.

ONDORIOAK				
	Ona	Desegokia	Txarra	Ez dakigu
Banaketa-eremua	X			
Azalera		X		
Egitura eta funtzio espezifikoak		X		
Etorkizunerako aurreikuspenak	X			
Kontserbazio-egoera		Desegokia		

- 1420 habitatak eremuaren % 0,89 soilik hartzen du eta Jaizubia eremuaren inguruan soilik dago. Aurrekoarekin batera, *Baccharis halimifolia* landare inbaditzaileak gehien ordeztu duen landaredia da. Kontserbazio-egoera **kaskarra** da.

ONDORIOAK				
	Ona	Desegokia	Txarra	Ez dakigu
Banaketa-eremua		X		
Azalera			X	
Egitura eta funtzio espezifikoak			X	
Etorkizunerako aurreikuspenak			X	
Kontserbazio-egoera			Kaskarra	

Estuarioa igarotzeko eta egokitzeko lekutzat erabiltzen duten Batasunaren intereseko arrain-espezieen egoerari dagokionez, hau adierazi behar da:

- Izokin arrunta (*Salmo salar*): gaur egun, Bidasoa ibaian, izokinaren ia populazio osoa arroaren Nafarroako tartean bizi eta ugaltzen da. Gipuzkoako ibai-tartean, Bidasoa ibaia igarotzeko eta egokitzeko eremua da, justu Endarlatzatik beherako zatian eta Endara errekan (eremu horretan isurtzen ditu urak) izan ezik: hor ugaltu ere egiten da espeziea.
- Itsas lanproia (*Petromyzon marinus*): ez dakigu, garbi, nolakoa den itsas lanproiaren populazioa EAEko ibai nagusietan. Dirudenez, ibai nagusien artean Bidasoan soilik agertzen da, baina gerta liteke aldiari behin ugaltzaile alderrairen bat topatzea ibai horien beheko zatietan. Hau litzateke, Bidasoa ibaian, espezie horren egungo banaketa: bokaletik Endarlatzara (Endarlatzako presa txikira) arteko ibai-tartea. Populazio ugaltzailea dago hor, baina ez dakigu zenbat ale dauden. Eremu horretatik gora ez dakigu espezie hori baden ala ez.
- Kolaka (*Alosa alosa*): EAEn, espezie horren populazio natural bakarra, dakigunez, Bidasoa ibaiaren beheko zatian bizi da. Aldian-aldean aipatzen da Urumea eta Oria ibaietan, baina desagertutako espezieetat jotzen da gainerako ibai nagusietan. Ez dakigu zenbat aleko populazioa dagoen Bidasoan. Populazioari buruzko datu bakarrak Endarlatzan (Txingudi-Bidasoa KBEaren eremutik gora) 2001. urtean eta 2009. urtean egindako trantsektuetakoak dira.

Presioak eta arriskuak (kodeak bat datoz *Metodología para la preparación del informe de aplicación de la Directiva Hábitat en España 2007-2012* azterketako II. eranskinekoekin)

- Urbanizazio-presio handia eta marearteko azaleraren galera (E01- J03.01).
- Hondarribiko aireportua; Txingudiko badiarekin muga egiten du, eta zati batean, eremuko mugen barnean dago (aireportuko urmaela) (D04.01).
- A-8 autobidea; eremua zeharkatzen du Bidasoa ibaia zeharkatuz, Irungo izen bereko auzotik (D01.02).
- N-1, N-121a eta N-638 errepideak; KBEaren hegoaldeko mugak inguratzen dituzte zenbait eremutan (Jai-zubia, Plaiaundi, Oxinbiribil, eta Bidasoa ibaiko uharteetatik gora, KBEaren mugara arte eta Aiako Harria parke naturala arte), eta zenbait zatitan ez dago tarterik ibilguarekiko eta padura-eremuekiko (gainera, zenbait lekutan errepideak zabaltzen ari dira, b ibidetan). Aurreikusitako jardueretarako, kontuan hartu behar dira zortasun-zonak (D01.02).
- Irun-Hedaia tren-lotura, haren azpiegitura osagarriak eta N-1 errepidearen Hendaiako adarra; guztira hiru biaduktu eta bi partzela handi dira, eta KBEa osatzen duten bi zonak bereizten ditu (D01.04).
- Espainia-Frantzia abiadura handiko trenaren korridorea, etorkizunean eraikiko dena; eremua zeharkatuko du, baina oraindik ezin da jakin nondik egingo duen (D01.04).
- Euskotrenen Irun-Hondarribia tranbia. Eremuaren zati txiki bat zeharkatuko luke Amuten. (D01.04).
- Babes-azpiegiturak daude, ibaiertzen naturalizazioa eta faunaren joan-etorriak oztopatzen dituztenak (J02.12).
- Itsasaldietan urpean ez gelditzeko elementuak daude (dikeak, pezoiak) (J02.12).
- Bertakoa ez den flora-espezie inbaditzaileak daude eta, gainera, ugaritu egin dira; *Spartina alterniflora* eta *Baccharis halimifolia* espezieak batik bat. Espezie horiek birsorkuntza naturala aldatzen dute. (I01).
- Ibaiertzeko landarediaren jarraitutasunaren etendurak (E01-E06).
- Aisialdirako instalazioak ingurunean (Arraunketa-elkartea, ibaiertzeko ibilaldiak, Klub nautikoa, amarralekuak); zenbait kasutan, itsas lehorreko jabari publikoa hartzen dute (G02, G01.01, G01.02).
- Mantenugaien kontzentrazio handia estuarioko uretan (H01).
- Kirol-instalazioak, Plaiaundin (G02).
- Ibar gehienak jabetza pribatukoak dira. Horrek zaildu egiten du kontserbatzeko eta lehengoratzeko neurriak aplikatzea, eta, beraz, jabeen eta erakunde publikoen arteko akordioak eta konpromisoak bultzatuko dituzten formulak bilatu behar dira (kontratu bidezkoak nahiz borondatezkoak), edo zenbait lursail erosi behar dira.

Gaur egungo jarduerak	
<p>KBE/HBBEn natura-balioen kontserbazioarekin lotutako jarduerak egin dira; esaterako: padurak lehengoratzeari, interpretazio-zentro bat sortzea, ingurumen-hezkuntzako lanak, eta ibilbide seinalizatuak, behatoki eta guzti. Ehiza debekatu egin da eremuan.</p> <p>Horrez gain, zenbait jarduera abian dira edo abian jartzea aurreikusten da eremuan edo haren inguruetan. Adibidez:</p> <p><u>Saneamendu-sareko jarduerak</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Estuarioaren saneamendua osatu da, eta hemendik aurrera, behe-presioko sarearen mantentze-lanak egingo dira. - Uholdeen prebentziorako proiektu integrala, Jaizkibel mendiko ekialdeko hegaleko erreketan, Hondarribin. Uraren Euskal Agentzia. Aurrekoak bezala, erreketako uraren kalitatea hobetzea du helburu, ur zikinak eta euri-urak banatuz. <p><u>EAEko trantsizio-uren eta itsasertzeko uren egoera ekologikoaren jarraipena egiteko sarea</u></p> <p>2004. urtean, Eusko Jaurlaritzak trantsizio-uren eta itsasertzeko uren kalitatearen jarraipena egiten hasi zen; jarraipen hori EAEko azaleko ur-masen kalitatea zaintzeko sarean sartu da. Sare horren helburua da uraren egoera ekologikoa aztertzea Uraren Esparru Zuzentarauaren irizpideei jarraituz, eta azterketa biologikoak, fisikokimikoak eta hidromorfologikoak eginez. Egoera kimikoa aztertzeko, kutsatzaileen kontzentrazioaren jarraipena egin eta horien bilakaera aztertzen da (zehazki, lehentasunezko substantzien arabera); eta horrez gain, substantzia horien ondoriozko kutsadurari aurre egiteko estrategiak zehazten dira. Segimendu-sare horren barruan, 2 estuario-estazio daude KBEaren eremuan (E-BI5 eta E-BI10 estazioak), eta beste bat bokalerago: E-BI20. Gainera, arrainen eta makroalgen laginketak egiten ditu.</p> <p>Bidasoaren estuarioa <i>Euskal Autonomia Erkidegoko estuarioetan Batasunaren intereseko habitatak lehengoratzeko</i> proiektuko eremuetako bat da (LIFE 08 NAT/E/000055 proiektua). Proiektu horren helburu nagusia da <i>Baccharis halimifolia</i> espezie inbaditzailea desagerraraztea.</p>	
Helburuak eta neurriak	
Azken helburua	<p>Funtsezko elementu horretarako helburu nagusia da sistemaren funtzionaltasun osoari eustea, hura kontserbatzea eta lehengora ekartzea, intereseko hainbat espezie dituzten ekosistema emankorretako eremua den aldetik. Horregatik aintzat hartuko da KBE/HBBEn dauden Batasunaren intereseko habitaten eta espezien kontserbazio-egoera, eta nola laguntzen dioten estuarioko funtzionaltasunari eusten.</p> <p>Egokiagoa da estuarioan dauden habitatak modu bateratuan kudeatzea, eta osatzen duten sistemarako helburuak, araudiak eta neurriak definitzea, nahiz eta habitat bakoitzerako neurri espezifikoak ere proposatzen diren.</p> <p>Beraz, proposatuko diren jarduerak xede hauek izango dituzte:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Estuarioaren erregimen hidrologiko naturala eta haren dinamika bermatzea eta mantentzea, lehengoratzeko laguntzeko. - Sistemako habitatak eta fauna- nahiz flora-populazioak modu aktiboan kontserbatzea, eta adierazgarrienak direnak babestea. - Eremuaren azalera handitzea eta haren funtzionalitatea hobetzea. - Sistemaren heldutasuna, egitura-komplexutasuna eta biodibertsitatea bultzatzea. - Uren kalitatea bermatzea. - Bertakoa ez den flora-espezie inbaditzaileak desagerraraztea. - Aisialdiko jarduerak eta hirigintzaren presioa kontrolatzea. <p>Neurri horiek eremuan dauden espezieei mesede egingo diete, haien habitaten kontserbazio-egoera hobetzea baitute xede.</p>

1. helburu operatiboa	Estuarioaren erregimen hidrologiko naturala eta haren dinamika bermatzea eta mantentzea
Jarduerak	Aplikagarriak dira estuarioetako KBE guztietarako proposatutako baterako jarduerak eta neurriak; batik bat, 9.A.2 araudia, eta 2.JAR.7 jarduera, itsasaldiek ekarritako eta utzitako hondakinak kentzeko lanekin loturikoa.
2. helburu operatiboa	Sistemako habitatak eta fauna- nahiz flora-populazioak modu aktiboan kontserbatzea, eta adierazgarrienak direnak babestea
Jarduerak	<p>Estuarioetako KBE guztietarako proposatutako baterako jarduerak aplikagarriak dira, eta bereziki, jarduera hauek: 2.JAR.5 jarduera, zenbait habitaten (1130, 1140, 1310, 1320, 1330 eta 1420) kontrolari buruzkoa, eta 2.JAR.8, 2.JAR.10 eta 2.JAR.11 jarduerak, arriskupean dauden flora- eta fauna-populazioen kontserbazio-egoeraren jarraipenari buruzkoak.</p> <p>JP.1.– Proiektu bat idaztea ingurumena eta paisaia lehengoratzeko, itsasadarraren ertzetan, Oxinbiribil, Azkenportu eta Behobia eremuetan eta A-8 autobidetik gorako espazio hondatuetan eta zuhaitz-estaldura gutxikoetan. Helburua da trantsizio-eremuak sortzea hiri-lurzoruaren edo azpiegituren mugako zonaldeetan, itsasadarraren ertzak birlandatuz eta naturalizatuz.</p>
3. helburu operatiboa	Eremuaren azalera handitzea eta haren funtzionalitatea hobetzea
Jarduerak	<p>JP.2.– Irukanale uhartearen ingurumen-egoera lehengoratzeko, gaur egun dauden laboreak eta betelanak kenduz eta paduretako ohiko landaredia landatzea sustatuz. Jarduera horren barruan sartzen da han egin beharreko lanak egoki zehazteko beharrezkoak diren azterketak eta beste lan batzuk. Proiektu hori idazteko irizpide orokorra, ahal del neurrian, ekosistemak jatorrian zituen ezaugarriak berreskuratzea izango da: gizakiak esku hartu aurretik zituen ezaugarriak berreskuratzea. Jarduera horretan, kendu egingo da Oxinbiribil eta Irukanale uhartea lotzen dituen pasabidea.</p> <p>JP.3.– Plaiaundiko kirol-instalazioak hustu eta eraikuntza-materialak eta betelanak kentzea. Espazioa padura-habitaterarako berreskuratuko da (2 ha) aurreko jardueran ezarritako irizpideei jarraituz.</p> <p>JP.4.1.– Plaiaundiko atzealdea lehengoratzeko eta birlandatzea, gaur egun dauden laboreak kenduz eta paduretako ohiko landaredia landatzea sustatuz (4,63 ha). Jarduera hori gauzatzeko, lurak erosi beharko dira, betelanak kendu, zoruaren malda egokitu eta kanalak ireki. Aurreko jardueretako irizpideei jarraituko zaie.</p> <p>JP.4.2.– Jaizubiako erreka baratzeko eremuak, Etxe Mirari baserriaren ingurukoak, lehengoratzeko eta birlandatzea, gaur egun dauden laboreak kenduz eta paduretako ohiko landaredia landatzea sustatuz (2,26 ha). Jarduera hori gauzatzeko, lurak erosi beharko dira, betelanak kendu, zoruaren malda egokitu eta kanalak ireki. Aurreko jardueretako irizpideei jarraituko zaie.</p> <p>Aplikagarria da 1.A.2 araudia, eta, horrenbestez, KBE/HBBEren eremuan egiten diren lanetan kontserbatu beharreko fauna-espezien eskakizun ekologikoak eta umatze-garaiak errespetatuko dira. Horrez gain, proiektu edo jarduera horiek jarraipen-programa bat izango dute, programa edo jarduera horiek gauzatzeko KBEko funtsezko elementuetan sor daitezkeen kalteen jarraipena egiteko.</p>

4. helburu operatiboa	Uren kalitatea bermatzea
Jarduerak	<p>Aplikagarria da 2.JAR.2 jardueraren estuarioko uraren kalitatea eta egoera ekologikoa hobetu eta kontrolatzeari dagokionez. Jarduera horren barruan, estuarioko ur gezako urmaelen jarraipena ere egingo da.</p> <p>JP.5.1.– <i>Microcystis</i> zianobakterioen loraketa-aldiei buruzko ikerketa bat egitea. Anali-siak egingo dira uretan eta jalkinetan mikroorganismo horiek hautemateko; eremuan loraketak gertatzen direnean, monitorizatu egingo da; zergatik gertatzen diren aztertuko da; eta prebentzio-, babes- eta zuzentze-neurriak hartuko dira. Esate baterako, alerta goiztiarreko sistema bat jarriko da zianobakterioen loraketei aurrea hartzeko.</p> <p>JP.5.2.– Zianobakterioei buruzko azterketen emaitzak ikusita, ur gezako urmaelak hustu (2,5 ha) eta pilatutako lohiak eta jalkinak kentzea. Neurri horren barruan, aztertu egingo da zer ezaugarri dituzten ateratako lohiak eta baimendutako hondakindegira eramango dira; edo, egokia bada, eremua lehengoratzeko lanetan erabiliko dira.</p>
5. helburu operatiboa	Bertakoa ez den flora- eta fauna-espezie inbaditzaileak desagerraraztea
Jarduerak	<p>2.JAR.4.– Jarduera bateratua aplikagarria da, <i>Ludwigia grandiflora</i>, <i>Spartina alterniflora</i> eta <i>Baccharis halimifolia</i> espezieei dagokienez, batez ere.</p> <p>Aplikagarria da 2.JAR.12 jardueraren bateratua, aldian-aldian fauna-espezie exotiko inbaditzaileen jarraipena egiteari eta haiek desagerrarazteko jarduerak gauzatzeari dagokionez (karramarro seinaleaduna, karramarro gorria, koipua, ganbusia, bisoi amerikarra eta beste batzuk).</p> <p>Halaber, bertakoak ez diren hegazti urtarrak desagerraraziko dira, haztegietatik ihes eginda etorri direnak, bai eta berez inbaditzaileak diren espezieak - <i>Oxyura jamaicensis</i> espeziea, esaterako-, mehatxua baitira lekuko berezko hegazti-faunarentzat.</p> <p>Jarduera horren barruan, txakur eta katu basatuak ere kontrolatu eta atera egingo dira eremutik. Eta, bereziki, hegazti-faunari kalte handien egin diezaieketen lekuetan eta aldietan egon ez daitezen kontrolatuko da.</p>
6. helburu operatiboa	Aisialdiko jarduerak eta hirigintzaren presioa kontrolatzea
Jarduerak	<p>JP.6.– Gaur egun Plaiaundiko Ekoetxean egiten diren jarduerekin jarraitzea; hots, ingurumen-hezkuntza eta naturaren interpretazioa eta erabilera publikoaren kudeaketa.</p> <p>JP.7.– Plaiaundiko Ekoetxekeko instalazioak eta azpiegiturak mantentzea.</p> <p>JP.8.– Eskuliburu bat argitaratzea gizartea oro har eta bereziki ikasleak kontzientzia daitezen zer diren espezie inbaditzaileak eta zer kalte eragiten dioten biodibertsitateari.</p>

HEGAZTI-FAUNA

Justifikazioa

Txingudiko badia Gipuzkoako kostaldeko padura-ingurunearen adibiderik onena da. Hegazti migratzaileen mendebaldeko Pirinioetako migrazio-ibilbideko igarobide nagusietako bat da, eta garrantzitsuena da, seguru- enik, hegazti urtarrentzat. Horrez gain, hegazti urtarren negualdirako leku garrantzitsuena da Gipuzkoan.

Hezegune horren balio ekologikoa ez da, ordea, gure lurraldera mugatzen: Ramsar Hitzarmenak nazioarteko garrantziko hezegune katalogatu zuen, bertan babesten den hegazti-fauna migratzailea dela eta, bereziki.

Eremu horretan ikusi dira Hegaztiei buruzko Zuzentarauko eranskinetan eta Arriskupean dauden Espezieen Euskadiko Katalogoan agertzen diren hegazti-espezie asko eta asko. Kudeaketa-jarduerak errazteko, katego- ria hauetan sailkatu ditugu hegazti horiek:

- Errekarrietako eta ezpondetako hegaztiak. Txingudin talde horretako ezohiko zenbait espeziek egiten dute habia; esate baterako, txiritxo txikiak, martin arrantzaleak eta uhalde-enarak.
- Zikonformeak. Talde horren barruan, aipagarriak dira mokoazabal zuria (*Platalea leucorodia*) eta koartzatxo txikia (*Egretta garzetta*), Txingudin ohikoak diren hegazti migratzaileak.
- Anatidak. Talde horretako bi espezie dira habiagileak estuarioan (basahatea eta ipar-ahatea) eta beste as- kok migrazioan erabiltzen dute edo bertan pasatzen dute negua.
- Rallidae familiakoak. Talde horretako 5 espezie badirela egiaztatu da, eta horietako hiru habiagileak dira: uroilanda handia, uroilo arrunta eta kopetazuri arrunta.

Paseriformeak. Espezie bereziena, arraroa delako eta kontserbazio-egoera txarra duelako, ur-benarriza da (*Acrocephalus paludicola*). Mundu osoan arriskupean dagoen espeziea da eta lehentasunezko zat jotzen da Europan espezie horren kontserbazioa.

Kontserbazio-egoera

Txingudik zentsatutako hegazti gehienak migratzaileak direnez, ez diegu asko erreparatuko espezieen kon- tserbazio-egoerari, eremuko mugetatik kanpokoak diren faktoreen arabera baina, hein handi batean, eta migrazioetan babes ematen dieten inguruneetan jarriko dugu arreta: estuarioan eta sega-belardietan. Horri dagokionez, funtsezko elementu horiei buruzko ataletan adierazitakora jo behar da.

Eremuan urte osoan bizi den hegazti-faunari dagokionez, azpimarratu behar da eremuko ekosistemek oso ahalmen urria dutela hegaztiak hartzeko. Horren ondorioz, leku egoki gutxi dago aztertu diren hegazti-talde guztiek habia egin dezaten.

Presioak eta arriskuak (kodeak bat datoz *Metodología para la preparación del informe de aplicación de la Directiva Hábitat en España 2007-2012* azterketako II. eranskinetakoekin)

Txingudin, faktore mugatzaile handiena habitat naturalaren urritasuna da, padura eraldatu izanak eraginda- koa, dela partzela urbano bihurtu direlako (E01- J03.01), dela, baina hein txikiagoan, nekazaritzako eta abeltzaintzako lur bihurtu direlako (A01).

Bada beste faktore mugatzaile bat, aurrekoari lotutakoa: Txingudi azpiegitura askoko eremu batean dago. Garraio-azpiegitura handiak daude -N-1, A-8, N-121 eta beste errepede txikiago batzuk (D01.02)-; trenbi- deak (D01.04); linea elektrikoak (D02.01); Hondarribiko aireportua (D04.01); hirigintza- eta industria-presio handia (E01- J03.01), etab.

Hegazti-faunaren kontzentrazio handiko leku horretan, garrantzi berezia du aireko linea elektrikoen (D02.01) ondoriozko hegaztien heriotza-arriskuak. Zenbait linea elektrikok eta Irungo tren-azpiegituraren kable-sare trinkoak hegaztiak talka egiteko arriskua eragiten dute, kontuan eduki beharreko arriskua.

Gaur egungo jarduerak

KBE/HBBEren eremuan padurak lehengoratzeko eta hezeguneak sortzeko jarduerak egin dira azken urteetan, eta ehiza debekatu egin da.

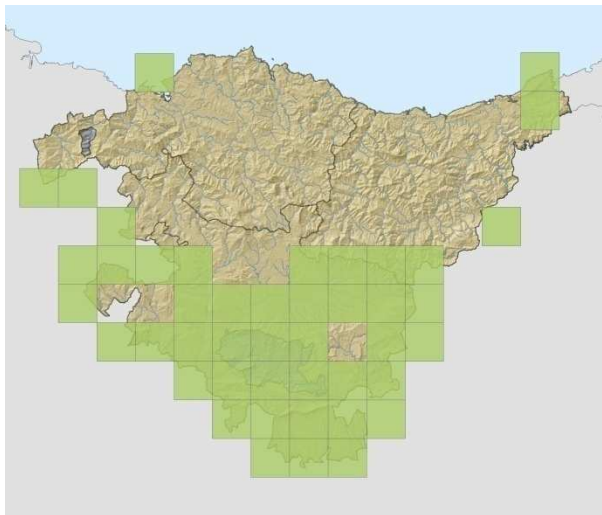
Plaiandiko Ekoetxea interpretazio-zentroak, ingurumen-hezkuntzako jardueraz gain, eremuko hegazti- faunaren etengabeko jarraipena egiten du: espezieen aberastasunaren zentsua eta espezieen ugaritasuna- rena.

Beste alde batetik, Aranzadi Zientzia Elkarteak espezie migratzaileei eratzunak jartzeko kanpainak egiten ditu aldian-aldian, eta markatutako aleen jarraipena egiten du, gero.

Helburuak eta neurriak	
Azken helburua	<p>Bertan dauden hegazti-populazioak babestea eta berreskuratzea, bai migrazioaileak bai habiagileak; eta KBE/HBBEren harrera-gaitasuna hobetzea, askotariko hegazti-taldeentzat.</p>
Jarduerak	<p>Aplikagarriak dira estuarioetako KBE guztietarako proposatutako baterako jarduerak, eta, bereziki, 2.JAR.10 eta 2.JAR.11 jarduerak, hegazti-faunari dagokionez.</p> <p>JP.9.– Errekarrietako eta ezpondetako hegaztiak: legar-hobiak (10 x 5 m-ko hiru legar-hobi) eta ezpondak sortzea Jaizubiako leku egokietan, ingurune horietako espezie bereizgarriek behar dituzten baldintzei erreparatuz:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Legar-hobiak itsasgoran guztiz estalita ez geratzeko moduan jarriko dira. Geoehunezko geruza bat izango dute azpian, landarediak koloniza dezan zailtzeko, eta horren gainean hartxintxarrak eta legarrak. – Legar-hobi baten ondoan, kutxa bat eraikiko da, uhalde-enaren koloniek habia egin dezaten. – Uhalde-enarak eta martin arrantzaleak kokatzeko egokiak diren ezpondak aukeratu dira (gutxienez, 3 metroko altuera izango dute eta azpian ura eduki beharko dute), eta horietan 10 cm-ko sekzioko drainatze-hodiak jarriko dira, zenbait altueratan. – Mugatu egingo da eremu horietarako sarrera, eta, bereziki, martxo eta iraila bitartean. <p>JP.10.– Zikonformeak: Bidasoako uharteetan bikote ugaltzaileak ezar daitezten laguntzea, eremu horiek haien eskakizun ekologikoei egokituz:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Uharteetako lezkadien azalera handituz. – Espezie horiek habiak jartzeko egokiak diren zuhaitzak landatuz. <p>Aplikagarria da, halaber, 2.JAR.13 jarduera, mokozabal zuriaren (<i>Platalea leucorodia</i>) kudeaketa-plana idazteari dagokionez.</p> <p>JP.11.– Anetidak: eremuko ur gezako urmaeletan lezkadiak gara daitezten sustatzea, eta leku horietako maila hidriko egokiei eusten zaiela bermatzea.</p> <p>JP.12.– Rallidae familiakoak: Lizarregiko inguruaren (Plaiaundi) ingurumen-hobekuntza. Leku hori urez bete eta istiltzea sustatuko da, eta hegazti horientzat egokia den landaredia garatzea (helofitoak).</p> <p>JAR.13.– Paseriformeak: urak estal ditzakeen gunek sortzea Jaizubiako lezkadien inguruan, tamaina txikiko lezkak eta ihiak gara daitezten sustatzeko.</p> <p>KBE/HBBEren eremuan modu aktiboan sustatzea EAeko Landa Garapen Iraunkorrerako 2007-2013 Programako VII.4 neurria: «Paisaia hobetzea, heskaieen bidez. Finken mugetan zurtaina duten landareen heskaiek sortzea sustatuko da, ingurumenaren babes-ahalmena handitzeko. Horretarako, bertako zuhaitz- edo zuhaixka-espezieak landatuko dira, fruitu asko ematen dituztenak».</p> <p>KBE/HBBEren eremuan modu aktiboan sustatzea EAeko Landa Garapen Iraunkorrerako 2007-2013 Programako VII.5 neurria: «Paisaia hobetzea, beste elementu batzuk irauraraziz».</p> <p>JP.14.– HBBE eta ingurunea zeharkatzen duten linea elektrikoak aztertuko dira (tren-bidearen eta tren-instalazioen katenariak barne) hegazti-faunari dakarkioten arriskua ebaluatzeko. Emaitzak ikusita, azterketan babes-neurriak eta/edo neurri zuzentzaileak proposatuko dira, kasuan-kasuan egin beharreko jarduerak zehazteko eta lehentasunak ezartzeko.</p> <p>Beste alde batetik, Txingudi HBBEren eremuan, aplikagarria da abuztuaren 29ko 1432/2008 Errege Dekretua, hegazti-faunak goi-tentsioko lineak jo eta elektrokutatze-tik babesteko neurriak ezartzen dituenak.</p>

BUFO CALAMITA**Justifikazioa**

Apo lasterkaria Habitaten Zuzentzaruko IV. eranskinean eta Natura Ondareari eta Biodibertsitateari buruzko abenduaren 13ko 42/2007 Legeko V. eranskinean agertzen den espeziea da, eta horrenbestez, babes zorrotza behar du. Estatuan, Babes Bereziko Erregimeneko Basaespezieen Zerrendan jasotako espeziea da. Horrez gain, Txingudiko populazioa Arriskupean dauden Espezieen Euskadiko Katalogoan jasotako espeziea da, kaltebera kategorian sartuta, nahiz eta espezie hori nahiko arrunta den EAEn isurialde mediterraneoan.

1. irudia. Apo lasterkariaren banaketa EAEn. Iturria: <ftp://ftp.geo.euskadi.net/cartografia>. Aranzadi Zientzia Elkartearen Herpetologia behatokiaren ekarpenekin berrikusia. Egilea: EKOLUR SLL

Oro har, kantauriar itsasertzean (Asturias eta Gipuzkoa arteko tartean) oso urriak dira apo lasterkariaren populazioak, eten handiak dituzte eta gainerakoekiko isolatuta daude, antza. Arrazoi hauek daude arreta berezia izateko: geografikoki eta genetikoki isolatuta daude, kolokan daude eta asko egin dute atzera azken urteetan.

Euskal Autonomia Erkidegoko isurialde mediterraneoan leku askotan agertzen da, baina oso leku bakanetan agertzen da kostaldean. Azken urteetan egindako laginketetan, Euskadiko kostaldeko bi lekutan soilik egiaztatu da haren presentzia: Txingudin eta Azkorri (Getxo).

Txingudin zelai eta labore atlantikoetan topatzen da, batez ere, eta lubakietan erruten ditu arrautzak. Horrez gain, lehengoratuak paduretan ere bada, eta lugorrietan eta eremu urbanizatuetan utzita dauden orubeetan ere bai.

Kontserbazio-egoera

Txingudi, espeziearen populazioa zazpi azpipopulaziok osatzen dute gaur egun (elkarrengandik isolatuta duden zazpi gune dira), eta 70 ha inguruko eremua hartzen dute, gutxi gorabehera. Azken urteetan, lehenago identifikatutako zenbait populazio-gune desagertu egin direla ikusi da. Esate baterako, Hondarribiko hondartza atzean eta Puntalen eta Juncal auzoan. Eta badakigu beste zenbait lekutan egoera kritikoan dagoela.

2. irudia. Apo lasterkariaren banaketa-eremua KBE/HBBEn eta haren inguruan. Iturria: Garin-Barrio, I., Laza-Martínez, A., Iraola, A. Océn-Ratón, M., Rubio X., Donostia, O. & Gosá, A. 2011. *Sapo corredor de la costa vasca: Conservación tardía e insuficiente*. Quercus, 305: 28-35. Egilea: EKOLUR SLL

Oro har, populazioaren kontserbazio-egoera **kaskarra - txarra** da, eta kritikotzat ere jo liteke populazio guneen kopuruak behera egiten jarraitzen badu.

ONDORIOAK				
	Ona	Desegokia	Txarra	Ez dakigu
Banaketa-eremua		X		
Populazioa			X	
Espeziearen habitata			X	
Etorkizunerako aurreikuspenak			X	
Kontserbazio-egoera⁸			Kaskarra	

Presioak eta arriskuak

Txingudin, faktore mugatzaile handiena habitat naturalaren urritasuna da, hirigintza-garapenagatik (E01-J03.01), ugaltzeko eremuetako asko desagertzea ekarri baitu, batetik, eta populazioa zatikatzea, bestetik (habitataren loturak murriztea kausa antropogenikoengatik. J03. 02).

Beste faktore mugatzaile garrantzitsu bat azpipopulazioen arteko hesiak ugari-ugariak izateak eragindakoa da (D01), ale asko zapalduta hiltzen baitira, eta horrek ugaltze-eremuen arteko lotura arriskuan jartzen du eta egungo egitura metapoblazionalari eustea zailtzen. Hauek dira, zapaltzeen puntu beltz ezagun batzuk, eremuan⁹: Pierre Loti pasealekua, eta Jaizubiako paduretarako sarbidea, San Joakin eta San Pablo urmaelak banatzen dituenak.

Bada beste mehatxu bat ere espeziearentzat: predazioa eta espezie exotiko inbaditzaileen lehia, karramarro gorriarena eta ganbusiarena, bereziki (I01).

Gaur egungo jarduerak

Espezieak 1981etik du lege-babesa. Txingudiko Baliabide Naturalak Babesteko eta Antolatze Plan Berezia diseinatu eta gauzatzen, zenbait tresna eta jarduera sartu dira apo lasterkariak biziraun dezan laguntzeko.

Gipuzkoako Foru Aldundiko Landa Ingurunearen Garapenerako Departamentuak espezie horren kontserbaziorako kudeaketa-plan bat egitea eskatu du, eta izapidetzen ari dira gaur egun.

Helburuak eta neurriak

Azken helburua Eremu horretan espezie horren populazioa berreskuratu eta babestea; eta garaleku dituzten habitatak eta ugaltzeko baliatzen dituzten tokiak zaintzea.

Jarduerak

JAR.15.– Azpipopulazioen arteko lotura bermatzea eta espeziea zapalduta hiltzen den puntu beltzak desagerraraztea, animalien joan-etorri handiena duten igarobi-deetan egitura eta pasabide bereziak jarriz (Pierre Loti pasealekua, eta Jaizubiako paduretarako sarbidea, San Joakin eta San Pablo urmaelak banatzen dituenak).

Aplikagarria da **2.JAR.9** jarduera, apo lasterkariaren jarraipena eta monitorizazioa egiteari dagokionez, bai eta **2.JAR.13** jarduera ere, espeziearen kudeaketa-plana onartzeari dagokionez.

Horrez gain, aplikagarria da **2.JAR.12** jarduera bateratua, fauna-espezie exotiko inbaditzaileen jarraipena egiteko eta haiek desagerrarazteko jarduerak, *Procambarus clarkii* eta *Gambusia holbrooki* espezieei dagokienez, batez ere.

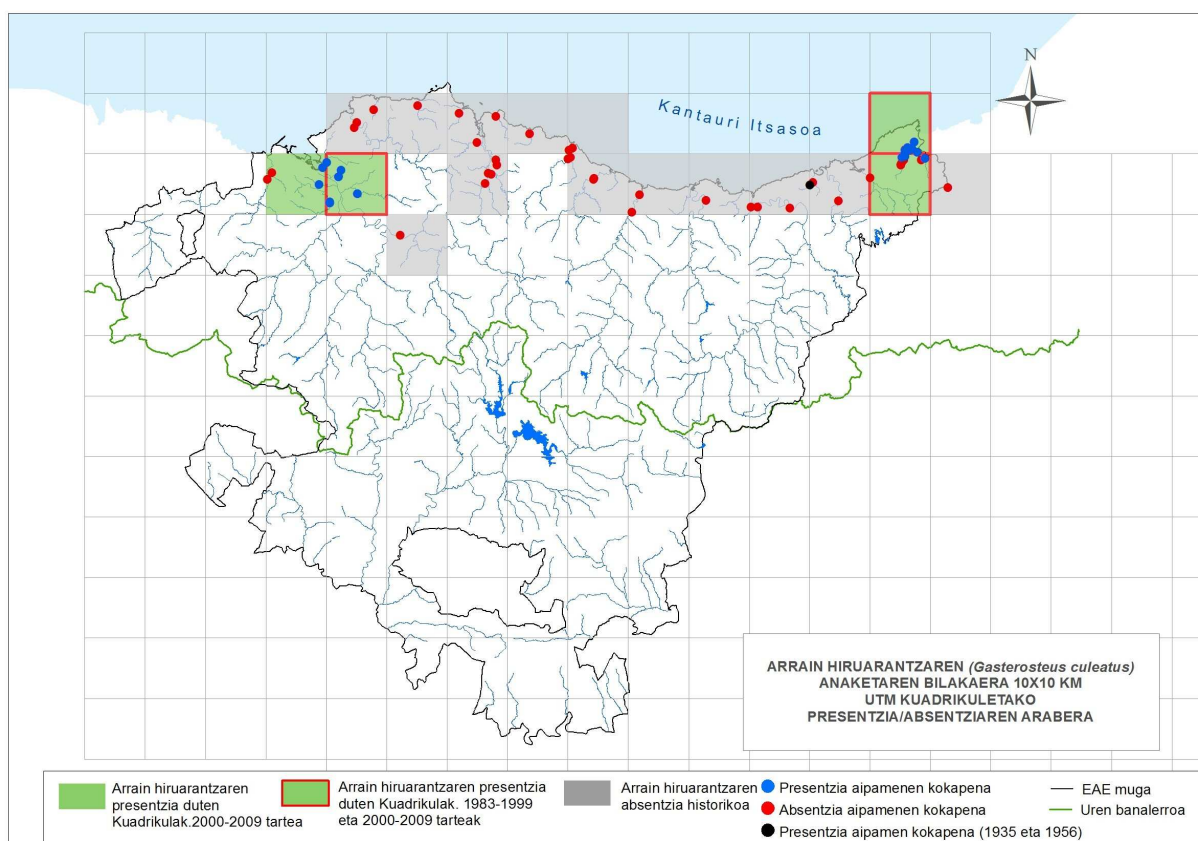
Beste batetik, dokumentu honetan eremua lehengoratzeko proposatzen diren jarduerak (JP.2, JP.3, JP.4.1, JP.4.2) kontuan izan beharko dituzte espezie horrek eskatzen dituen baldintzak, eta horrenbestez, espeziea garatzeko eta ugaltzeko egokiak diren eremuak izan beharko dituzte (sakonera txikiko putzuak, negua igarotzeko babeslekuak, etab.).

⁸ Egoera kaskarra adierazten duten kategorietan, ikur espezifiko bat (adibidez, gezi bat) erabil daiteke, lehengoratzen ari diren populazioak adierazteko.

⁹ Análisis de la distribución geográfica actual y estado de conservación de la población de sapo corredor (*bufo calamita*) del área de Txingudi. San Sebastián *et al*, 2005.

GASTEROSTEUS ACULEATUS**Justifikazioa**

Arrain hiruarantza Arriskupean dauden Espezieen Euskadiko Katalogoan sartuta dago, kaltebera moduan, eta mehatxu handiagoko kategoria batean egon beharko luke, bi populazio besterik ez baitaude EAE osoan. Espainian, Natura Kontserbatzeko Nazioarteko Batasunaren sailkapenean, «arriskuan» kategorian dago.

Txingudiko populazioa bakarra da Gipuzkoan, eskualdean ugari-ugari zen espezie horren aurreko banaketaren azken hondarra da. Espezie bioadierazletzat jo dezakegu, ur-kalitate oneko lekuak eta habitat egokia behar baititu ugaltzeko.

Arrazoi hauek daude arreata berezia izateko: geografikoki eta, agian, genetikoki isolatuta daude, kolokan daude eta asko egin dute atzera azken hamarkadetan.

Kontserbazio-egoera

Azken urteetan oso gutxi aipatuenez, pentsa dezakegu populazioaren kontserbazio-egoera **kaskarra - txarra** dela.

ONDORIOAK				
	Ona	Desegokia	Txarra	Ez dakigu
Banaketa-eremua			X	
Populazioa			X	
Espeziearen habitata		X		
Etorkizunerako aurreikuspenak			X	
Kontserbazio-egoera¹⁰			Kaskarra	

¹⁰ Egoera kaskarra adierazten duten kategorietan, ikur espezifiko bat (adibidez, gezi bat) erabil daiteke, lehenagorazten ari diren populazioak adierazteko.

Eskura dugun informazioaren arabera, badirudi arrain hiruarantza erregresio-prozesu kritikoan dagoela. Lehen aipatua izan zen leku asko eta askotan ez da agertzen orain espeziea, eta azken datuen arabera Jaizubia inguruko erreka batean soilik topatu da. Dena den, laginketa-ahalegin handiagoa egin beharko litzateke, fidagarritasun handiagoz jakin ahal izateko zer populazio dagoen eta zer kontserbazio-egoera duen.

Espezie horrek beste eskualde batzuetan izan duen portaera ikusita, esan dezakegu Txingudiko aleek metapoblazioa osatzen dutela, eta zenbait nukleo ugaltzaile dituztela ibai-arroko erreka eta erreka-stoen goi-ibarrean. Lehen ohikoak ziren ur-ibilguetan aipamenik ez izateak iradokitzen digu nukleo horietako batzuk desagertu egin direla, eta kontuan hartu behar da populazio osoaren kolapsoa gertatzeko arriskua handitzen duela horrek.

Presioak eta arriskuak

Espeziearen biziraupenari kalte handiena egin dion faktorea ibai-habitataren andeatzea izan da, argi eta garbi.

Ur-ingurunea artifizial bihurtzeak zenbait eragin kaltegarri izan ditu; esaterako, espeziea garatzeko habitat egokiaren azalera murriztea, ugaltzeko eremuena, batez ere. Beste eragin kaltegarri bat populazioa zatikatea izan da. Askok eraldatutako ibai-tarteak eta oztupo fisikoak egoteak eragin dute hori.

Beste alde batetik, eutrofizazioaren eta kutsaduraren ondorioz, uraren kalitateak okerrera egin du, eta espeziearen ugaltze-arrakasta murrizten du, ur garbiak behar baititu erruteko.

Beste arrain-espezie batzuk egoteak ere ekar dezake arriskua, eta kasu honetan bereziki, ubideak bideratzeko lanek, asko murriztu baitute ur-lasterren konplexutasuna, zenbait espezie elkarrekin bizitzeko aukera ematen duen faktorea, alegia.

Mehatxuen artean, aipagarria da *Gambusia holbrooki* espezie exotikoaren presentzia: kalte handiak ekar diezazkioke, baztertu egiten baitu arrain hiruarantza eta lehia-abantaila baitu eremu andeatuetan.

Azkenik, bada eremuan espeziea behar bezala kontserbatzeko eragozpen erantsi bat: ez dago populazioaren egoerari, dinamikari eta bilakaerari buruzko behar adina datu, eta ez dago garbi zer biologia duen eta baldintza ekologiko behar dituen.

Gaur egungo jarduerak

Gipuzkoako Foru Aldundiko Landa Ingurunearen Garapenerako Departamentuak espezie horren kontserbaziorako kudeaketa-plan bat egitea eskatu du, eta zirriborro-fasean dago gaur egun.

Helburuak eta neurriak

Azken helburua	Eremu horretan espezie horren populazioa berreskuratu eta babestea; eta garaleku dituzten habitatak eta ugaltzeko baliatzen dituzten tokiak zaintzea.
Jarduerak	<p>JP.16.– Azterketa oso bat egitea, zehaztasunez jakiteko arrain hiruarantzaren kokapena eta banaketa nolakoa den eta nolakoa den espezie horren dinamika demografikoa, oso konplexua baita. Horrez gain, Txingudi-Bidasoa KBEan espezie horren gaineko eragin eta mehatxu zuzenak zein diren aztertuko da, bai eta eremu horrek nolako ahalmena duen espezie hori hartzeko ere. Azkenik, zer neurri har daitezkeen ere aztertuko da -esaterako, translokazioa edo espeziea berriro sartzea- eta bideragarriak diren arrain hiruarantzaren egoera hobetzeko.</p> <p>Aplikagarriak dira, halaber, 2.JAR.13 jarduera komuna, arrain hiruarantzaren kudeaketa-planari dagokionez, eta 2.JAR.12 jarduera komuna, <i>Gambusia holbrooki</i> espezieari dagokionez, bereziki.</p>

JARRAIPEN-PROGRAMA

Hurrengo taulan, funtsezko elementu bakoitzaren jarraipena egingo da, horretarako zehaztu diren adierazleen bitartez; hau da, dokumentu honetan zehaztutako helburuen betetze-maila, hasierako balioa eta zehaztutako neurrien arrakasta adierazteko irizpidea adierazi dira.

Funtsezko elementua	Azken helburua	Helburu operatiboa	Adierazlea	Hasierako balioa	Arrakasta-irizpidea
ESTUARIOA	Sistemaren, padurako habitaten mosaikoaren eta ingurune horrekin lotutako fauna- eta flora-populazioen funtzionaltasun osoari eustea eta hura kontserbatzea	Estuarioaren erregimen hidrogikoa naturala eta haren dinamika bertakotzea	Ibilguaren eta marea-kanalene egoera (hondakin solidoak)	-	Ibilgu nagusiaren eta marea-kanalene egoera ona
		Sistemako habitatak eta fauna- nahiz flora-populazioak modu aktiboan kontserbatzea, eta adierazgarrienak direnak babestea	Habitat naturalen hektareak	66,7 ha (1130, 1140, 1310, 1320, 1330 eta 1420 habitaten egungo azalera)	Habitat naturalen hektarea-kopurua handiagoa izatea hasierako balioa baino
		Eremuaren azalera handitzea eta haren funtzionalitatea hobetzea	Leheneko fauna- eta flora-espezieak egotea	Paduretako berezko flora- eta fauna-espezieak daude	Intereseko espezieen kopurua handitzea
		Sistemaren, padurako habitaten mosaikoaren eta ingurune horrekin lotutako fauna- eta flora-populazioen funtzionaltasun osoari eustea eta hura kontserbatzea	Leheneko ekarritako hektareak	Narriatutako 13,66 ha, lehengoratu daitezkeenak	Azalaren % 100 lehenegor ekartzea
		Uren kalitatea bermatzea	Ur-masaren egoera ekologikoa	Eskasa barruko zatian, eta txarra, kanpokoan (EAEko trantsizio-uren eta itsasertzeko uren egoera ekologikoaren jarraipena egiteko sarearen datuak)	Egoera ekologiko ona edo oso ona lortzea
		Bertakoa ez den flora- eta fauna-espezie inbaidiztaileak desagerraraztea	Aldizkako isurketak kontrolatzea eta saneamendua hobetzea	Aldizkako isurketak egiten dira. Saneamendua hobetu behar da.	Isurketak desagerraraztea
		Aisialdiko jarduerak eta hirigintzaren presioa kontrolatzea	Espezie exotikoak egotea	Espezie exotiko ezagunak daude	Espezie exotikoak desagerraraztea
			Azalari eustea, babes-figurabaten bidez	Hasierako azalera	Babestutako azalari eustea edo hura handitzea
			Orain dauden azpiegiturietan loturiko indargetze-eremuak egotea	Ez dago horrelakorik	Errepedeen mugako zonaldeetan trantsizio-eremuak sortzea

2013ko uztailaren 24a, asteazkena

Funtsezko elementua	Azken helburua	Helburu operatiboa	Adierazlea	Hasierako balioa	Arrakasta-irizpidea
SEGA-BELARDIAK	Habitat-mota horrek gaur egun hartzen duen azalerari eustea, flora- eta fauna-espezie asko hartzen dituen ingurunea baita, eta lurraldearen erabilera iraunkorren adibide ere bai.	Sega-belardien eguneroko azalerari eta erabilera tradizionaleri eustea	EAEko Landa Garapen Iraunkorrako 2007-2013 Programako V.1 neurriari «In-tereseko sega-belardien kontserbazioa» atxikitako belardien azalera	0	14,41 ha
		Ingurune honetako flora- eta fauna-espezieak hartzeko gaitasuna hobetzea	EAEko Landa Garapen Iraunkorrako 2007-2013 Programako VII.4 neurriari (Paisaia hobetzea, heskaien bidez) atxikitako heskaien azalera	0	1 ha
HEGAZTI-FAUNA	Bertan dauden hegazti-populazioak babestea eta berreskuratzea, bai migratzaileak bai habitadunak; eta KBE/HBBEren harreragaitasuna hobetzea, askotariko hegazti-taldeentzat.	KBEan, espezie horien habitataren baldintzak hobetzea	Habitata lehengoratzeko proiektuak egitea	0	5 proiektu gauzaturata eta 13,66 ha lehengoraturata
		Egindako jardueren eraginkortasuna ebaluatzea	KBE/HBBEen dauden hegaztien populazioaren jarraipena	Jakina	KBE/HBBEren harreragaitasuna handitzea
BUFO CALAMITA	Ere muhurtatu horretan espezie horren populazioa berreskuratu eta babestea; eta garaleku dituzten habitatak eta ugaltzeko baldintzen dituzten tokiak zain-tzea.	KBEan, espeziearen habitataren baldintzak hobetzea	Habitata hobetzeko proiektuak egitea eta espeziea zapalduta hiltzen den puntu beltzak desagerraraztea	Ez dakigu	Espeziea zapalduta hiltzen den puntu beltzak desagerraraztea
		Espeziearen kontserbazio-plana edukitzea	Espeziearen kontserbazio-plana	Ez da onartu	Erabiltzen
GASTEROSTEUS ACULEATUS	Ere muhurtatu horretan espezie horren populazioa berreskuratu eta babestea; eta garaleku dituzten habitatak eta ugaltzeko baldintzen dituzten tokiak zain-tzea.	Egindako jardueren eraginkortasuna ebaluatzea	KBE/HBBEen apo lasterkariaren populazioaren jarraipena	Jakina	Jakina
		KBEan, espeziearen habitataren baldintzak hobetzea	Azterketa bat egitea jakiteko zehaztu behar diren espezieak eta zer harrera-ahalmen duen KBE/HBBE	Ezagutza kaskarra	Jakina
		Espeziearen kontserbazio-plana edukitzea	Espeziearen kontserbazio-plana	Ez da onartu	Erabiltzen
		Egindako jardueren eraginkortasuna ebaluatzea	KBE/HBBEen arrain hiruarantzaren populazioaren jarraipena	Ezagutza kaskarra	Jakina